

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 13aad

Muqdisho, 01 August 2026

Lr.3

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA:** Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

BILAHA

March-July

2026

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR. 52

TAARIIKH: 28-DA OKTOOBAR 2025

HESHIISKA AAGA GANACSIGA XORTA AH EE QAARADDA AFRIKA
(AFCFTA)

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87^{aad}, Faqradda 1^{aad} iyo Faqradda 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 82^{aad}, Faqradda 3^{aad} ee Dastuurka KMG.
MARKUU ARKAY: Qodobka 90^{aad}, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.
MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay XGGSH/664/B11/25, ku taariikheysan 25/10/2025, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta Heshiiska aaga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika (AFCFTA)
MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo Heshiiskan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Heshiiskan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Heshiiska Aaga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika (AFCFTA).

Qodobka 2^{aad}

Waxa uu heshiiskan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

001484

MINISTRY OF COMMERCE & INDUSTRY
FEDERAL GOVERNMENT OF SOMALIA

SOOMAALIYA IYO AAGGA GANACSIGA XORTA AH EE QAARADDA AFRIKA

Heshiiska Dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika

Waxaa diyaarisay Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha XJFS

2023

Heshiiska Dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika

Hordhac

Annaga oo ah Dawladaha Xubnaha ka ah ururka midowga Afrika,

Annagoo ka duuleyna fulinta go'aankii ka soo baxay Kal-fadhigii 18^{aad} ee shir madaxeedka midowga Afrika ee Magaalada Adis-Ababa ee Dalka Ethiopia 29^{kii}-30^{kii} Janaayo 2012^{ka} si loo sameeyo ra'yi uruurin, Qorshe-hawleed iyo qaab-dhismeed u jeedadiisu tahay sidii loo dedejin lahaa dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika iyo Xoojinta Ganacsiga gudaha ah ee Qaaradda Dhexdeeda.

Annagoo tix-raaceyna go'aanaddii ka soo baxay shir-madaxeedkii Madaxda Midowga Afrika ee Magaalada Johannesburg ee Dalka Koonfur Afrika 14^{kii}-15^{kii} juun 2015 kaasoo tirsigiisu ahaa 569 iyadoo la tixraacayo go'aankii kasoo baxay heshiiska Abuuja ee lagu gaaray Magaalada Abuuja ee Dalka Nigeria ee ahaa Shirkii 25^{aad} ee Madaxda Midowga Afrika kaasoo tilmaamayey mabaadi'a ay kamid yihiin dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika ujeedkiisune ay tahay is-dhexgalka Afrika.

Annagoo go'aan sananay in aan sare u qaadno Xariirka dhaqaale ee Afrika kuna dhisan Xuquuqaha iyo waajibaadka ee heshiiska dastuuriga ah ee Midowga Afrika ee 2000, heshiiska dhaqan-galay ee Abuuja iyo heshiiskii Marrakesh ee lagu dhisay ururka Ganacsiga Aduunka ee 1994^{kii}.

Annagoo tixgelinayna hiigsiga fog ee ajandaha 2063^{ka} ee ah suuqa Qaaradda Afrika oo xor ah isu socodka ganacsatada Afrika is-dhaafsigu badeecada, Adeegyada ujeedkuna uu yahay in muhiimadda lasiiyo is-dhexgal dhaqaale ee Afrika iyo in la dhiirigeliyo horumarka beeraha, sugnaanta cunnada, wershadeynta iyo habka is-dhaafsigu dhaqaalaha.

Annagoo ogsoon baahida loo-qabo in la'aburo lana ballaariyo suuqa xorta ah ee ku saleysan is-dhaafsigu badeecadaha, adeegyada iyadoo loo marayo taageeridda Dawladaha ee dhismaha kaabayaasha Dhaqaalaha yareynta iyo baabi'inta shaqo la'aanta.

Sidoo kale annagoo ogsoon baahiha loo qabo dhismo hay'ado sharci ee dhaqan geliya heshiisyada ku saleysan ganacsiga iyo ilaalinta xaquuqda hanti maskaxeedka si loo xafido dhinaca saddexaad.

Anagoo og, muhiimadda ay leeyahay nabadgelyada caalamiga ah, dimuqraadiyadda, Xuquuqda Aadanaha, sinnaanta Jinsiga iyo kudhaqanka Sharciga ujeedaduna ay tahay hormarinta ganacsiga Aduunka iyo iskaashiga dhaqaalaha

Waxaan aamin sannahay, xuquuqaha ay u leeyihiin Dawladaha xubnaha ka ah Ururka Midowga Afrika in ay ka mid dhigaan sharciga gudaha si heshiiskan uu u yeesho saameyn sharci dhinacyada caafimaadka, Badbaadada, deegaanka, anshaxa guud iyo ilaalinta kala duwaanashaha Dhaqanka

Si lamid ah waxaan qireynaa in ay jiri karaan xuquuqo iyo waajibaad heshiisyo kale ee aan dhinac kanahay

Caddeyn ururka isutagga dhaqaale Goboleedka ee Midowga Afrika uu yahay aas-aaska udub dhaxaadka dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika

Waxaan ku heshiinnay Qodobada soo-socda:

Qaybta I

Qodobka 1^{aad}

Qeexitaano

Ujeeddada Erayada ku jira heshiiskan waxaa loo fasirayaa sida soo-socota:

- a) **“Heshiiska Abuuja”**: waa heshiiska lagu dhisay ururka dhaqaalaha Afrika sanadki 1991^{kii}.
- b) **“Heshiis”**: waa heshiiskan lagu dhisayo Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Afrika, habraacyada iyo lifaaqa ku lammaanan ee as-aas u ah jiritaanka heshiiskan.
- c) **“Lifaaq”**: waxaa loola jeedaa dukumintiga lagu lifaaqayo heshiiska kaasoo qayb ka ah heshiiskan.
- d) **“Tixraac”**: waxaa loola jeedaa dokumintiga lagu xiro lifaaqa heshiiska kaasoo qayb ka ah heshiiskan.
- e) **“Shir-Madaxeed”**: waa Shir-madaxeedka Madaxda Midowga Afrika
- f) **“Midowga Afrika”** waa Ururka Afrika ee ay ku Midooween Dawladaha Afrikaanka.
- g) **“AfCFTA”**: waxaa loola jeedaa Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika.
- h) **“Guddi”**: waxaa loola jeedaa Guddiga Midowga Afrika.
- i) **“Sharciga Dhismaha”**: waa shaciga dhismaha Midowga Afrika ee 2000.

- j) **“Mideynta Furdooyinka Afrika”**: waxaa loola jeedaa mideynta canshuurta la saaro badeecadaha taasoo lagu dhisay heshiiska Guddiga Dhaqaalaha ee Afrika 1991^{kii}.
- k) **“Golaha Wasiirrada”**: Waxaa loola jeedaa Wasiirrada Ganacsiga ee Dawladaha xubnaha ka ah Midowga Afrika.
- l) **“Guddiga Xalinta Khilaafaadka”**: waa guddiga Xalinta khilaafka ka dhasha Heshiiskan iyo hab-raacyada inta aan ka aheyn inta ku cad heshiiskan.
- m) **“Golaha Fulinta”**: waa Wasiirrada Midowga Afrika.
- n) **“GATS”**: waxaa loola jeedaa Heshiiska Hay’adda Ganacsasiga Aduunka (WTO) ee ku saabsan Adeegyada sanadki 1994^{kii}.
- o) **“GATT”**: waxaa loola jeedaa Heshiiska ganacsasiga iyo Tariifada go’an ee badeecadaha 1994^{kii} ee Hay’adda Ganacsasiga Aduunka (WTO).
- p) **“Heshiis”**: haddii aan si kale loogu sheegin heshiis waxaa loola jeedaa heshiiskan iyo dhammaan habraaca iyo lifaaqa saameynta ku leh heshiiskan.
- q) **“Xubnaha Dawladaha”**: waxaa loola jeedaa Dawladaha Xubnaha ka ah Midowga Afrika.
- r) **“Caqabada aan Tariifa aheyn”**: waxaa loola jeedaa in laga hortago caqabadaha lidka ku ah gananasiga iyadoo la saarayo canshuur aan ahayn tan waajibka ah.
- s) **“Barotokool”**: waxaa loola jeedaa lifaaqa ku lammaanan heshiiskan oo leh awood sharciyeed.
- t) **“RECs”**: waxaa loola jeedaa Urur Goboleedka Dhaqaale ee uu aqoonsaday Midowga Afrika:
 - “UMA”** Midowga Carabta Maqrib.
 - “COMESA”**: Suuqa ay ku Mideysanyihiin Dawladaha Bariga iyo Koofurta Afrika
 - “CEN-SAD”**: waa Urur-goboleedka Dhaqaale ee Dawladaha dhaca Saaxil iyo Saxaraha Afrika.
 - “EAC”**: waa Urur-goboleedka Dhaqaalaha Dawladaha dhaca Bariga Afrika.
 - “ECCAS”**: waa Urur-goboleedka Dhaqaalaha Dawladaha dhaca Bartamaha Afrika.
 - “ECOWAS”**: waa Urur-goboleedka Dhaqaalaha Dawladaha dhaca Galbeedka Afrika.
 - “IGAD”**: waa Urur-goboleedka horumarinta Dhaqaalahaha Dawladaha dhaca Bariga Afrika.

“SADC”: waa Urur-goboleedka horumarinta Dhaqaalaha Dawladaha dhaca Koonfurta Afrika.

- u) **“Xoghayn”** waxaa loola jeedaa Xoghaynta lagu xusay Qodobka 13aad ee heshiiskan.
- v) **“Dawladaha Xubnaha”:** waxaa loola jeedaa Dawlahada saxiixay heshiiskan oo uu waajib sharci ku noqonayo fulintiisa.
- w) **“Dhinaca Saddexaad”:** haddii aan si kale u qeexin heshiiskan, dhinaca Saddexaad waxaa loola jeedaa Dawlad aan saxiixin heshiiskan.
- x) **“WTO”:** waxaa loola jeedaa Ururka Ganacsiga Adduunka ee lagu dhisay heshiiski Marrakesh1994^{kii}.

Qaybta II

Asaaska dhismaha, ujeeddooyinka, Mabaadi’da iyo Baaxada ee

Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrikaf

Qodobka 2^{aad}

Asaaska dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika

Asaaska dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika waxaa loo tixraacayaa sida ku cad Qodobada soo socda:

Qodobka 3^{aad}

Ujeeddo Guud

U jeedooyinka guud ee Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika waxaa ay kala yihiin:

- a) In la dhiso suuq mid ah ee badeecooyinka, adeegyada una fududeeya is-dhexgal dhaqaale ee Qaaradda Afrika lana tixraacayo mabda’a Afrikaanimada si loo gaaro nabadgelyo iyo barwaaqo hiigsiga fog ee 2063^{ka}.
- b) In la dhiso suuq Xor ah ee badeecooyinka iyo adeegyada iyadoo laga wada xaajoonayo.
- c) Gacan-siinta Dawladaha saxiixay heshiiskan iyadoo lagu gacansiinayo dhaq-dhaqaaqyada Ganacsiga, Maal-gelinta, hal-abuurka isu socodka dadka.
- d) In marxadda xigta la dhiso Hay’ad mideeysa dhaqamada dadka Afrikaanka ah.
- e) Abuuridda iyo sare u qaadidda jawi degenaasho bulso iyo horumar dhaqaale, Sinnaan iyo is-beddel dhab ah ee Dawladaha Xubnaha ka ah heshiiskan.
- f) Dhiiri-gelinta Tartanka Dawladaha Saxiixay heshiiskan ee Qaaradda dhexdeeda iyo suuqyada caalamka.

- g) Sare-u-qaadidda horumarinta warshada, beeraha iyo ilaalinta dalagga.
- h) Xalinta caqabadaha soo wajaha dowlahada xubnaha ka ah heshiiskan iyo daadejinta hannaanka is-dhexgalka ee heer Gobal iyo heer Qaarad.

Qodobka 4^{aad}

U jeeddo Gaar ah

Si loo gaaro isla markaasna loo fuliyo u jeeddooyinya ku xusan Qodobka 3^{aad} ee heshiiskan Dawladaha xubnaha ka ah waa in:

- a) ay baabi'so Tariifooyinka iyo Caqabadaha aan Tariifada aheyn ee lidka ku ah ganacsiga badeecadaha.
- b) ay Dawladda siiso Xorriyad Ganacsiga la xariira Adeegga.
- c) ay Dawladda gacan-ka-geysato Maal-gelinta, ilaalinta Xuquuqda lahaanshaha gaarka ah iyo siyaasadda tartanka.
- d) ay Dawladda gacan-ka-geysato dhammaan wax kasta ee laxariira ganacsiga.
- e) la sameeyo Iskaashi xagga furdooyinka isla markaana ay fuliso dawladda tallaabooyinka Fududeynta Ganacsiga.
- f) la dhiso hab lagu xalliyo Murannada iyadoo la dhawrayo Xuquuqaha iyo waajibaadka dhinacyada u dhexeeya khilaafka.
- g) in la dhiso hab lagu dhaqan-gelin karo heshiiskan.

Qodobka 5^{aad}

Mabaadi'da Heshiiska

Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika waxa hagaya Mabaadi'da soosocda:

- a) Heshiiskan waxaa maamulaya madaxda Midowga Afrika;
- b) Suuqyada xorta ah ee Urur-goboleedyada dhaqaale ee Afrika ayaa tusaale fiican u ah dhismaha heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika
- c) Kala-duwidda Xarumaha;
- d) Dabacsanaan iyo Xalinta kala duwanaashiyaha;
- e) Daah-furnaan iyo isu gudbinta xogaha;
- f) Ilaalinta hab-dhaqanka wanaagsan;
- g) Mudnaan isku wada mid ah;
- h) Isku si ula dhaqmidda badeecadaha gudaha iyo Dibadda;
- i) Is-qadarin;
- j) Ilaalinta Xorriyadda;
- k) Go'aan qaadasho wada ogol ah; iyo

- l) Dhawrista ilaalinta ugu fiican ee Urur-goboleedka dhaqaalaha Afrika, Dawladaha saxiixay heshiiskan iyo heshiisyada caalamiga ah ee saameyn sharci ku leh Midowga Afrika.

Qodobka 6^{aad}

Baaxada Sharciga

Heshiiskan wuxuu ku saabsan yahay Ganacsiga badeecadaha, Adeegyada, maal-gashiga, Xuquuqda hanti maskaxeedka iyo siyaasada jaangoynta tartanka ganacsiga.

Qodobka 7^{aad}

Wejiga II

Wada-xaajood

1. Ayadoo laga amba qaadayo u jeeddooyinka guud ee heshiiskan madaxda Dawladaha Xubnaha ka ah midowga Afrika waxaa ay Wejiga II ay ka-gelayaan wada-xaajood arrima soo socda:

- a) Xuquuqda Hanti maskaxeedka;
- b) Maal-gashiga; iyo
- c) Siyaasadda tartanka.

2. Wada-xaajoodiyada ku xusan faqradda (1) ee Qodobkan waxaa la sameynayaa Marka lagu ansixiyo heshiiskan shir-madaxeedka Midowga Afrika.

Qodobka 8^{aad}

Xaaladaha la xariirta Lifaagyada Heshiiska

1. Lifaaga la xiriira ganacsiga badeecadaha, Adeegyada, maal-gashiga, xuquuqda hanti maskaxeedka, siyaasadda tartanka, xeerarka iyo habraacyada xalinta khilaafaadka waxaa ay u baahanyihiin ansixin si ay qeyb uga noqdaan heshiiska.
2. Lifaaga dib ka yimaadda ee la xiriira ganacsiga, maal-gashiga, xuquuqda hanti maskaxeedka, siyaasadda tartanka, xeerarka iyo habraacyada waxaa ay qayb ka noqonayaan heshiiskan.
3. Dokuminti kasta ee lagama-maarmaan ah lana xiriira u jeeddooyinka inta uu xadeeynayo heshiiskan lana saxiixay waxaa uu qayb ka noqonayaa heshiiskan.

Qaybta III

Qaab-dhismeedka Maamulka

Qodoba 9^{aad}

Hab-dhiska Hay'adda fulinta ee Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika
Waa hay'ad fulineed shaqadeedu tahay Maamulka iyo kor-joogteynta ee Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika Qaab-dhismeekeedu yahay sida soo socota:

- a) Golaha Guud;
- b) Golaha Wasiirrada;
- c) Guddiga khubarada sare ee Ganacsiga; iyo
- d) Xoghayn.

Qodobka 10^{aad}

Golaha Guud

1. Golaha Guud waa Hay'adda ugu sareysa ee leh go'aan qaadashada oo hoostagta Midowga Afrika shaqadeedu tahay dejinta istaraatiijiyadda, dejinta qorshe-howleedka si loo helo is-dhax-gal dhaqaale iyo kor-joogteynta.
2. Golaha waxaa ay leedahay awoodda fasiraadda heshiiskan ayadoo talo ka siinaysa Golaha Wasiirrada. Go'aanka ansixinta fasiraadda waa in uu noqdaa wada ogol.

Qodobka 11^{aad}

Hawlaha Golaha Wasiirrada

1. Golaha Wasiirrada ee lagu dhisay sharcigan wuxuu ka kooban yahay Wasiirrada Ganacsiga ama wasiiro kale ama hay'ad, ama Mas'uulkii ay u igmadaan Dawladaha Xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Golaha Wasiirrada waxaa ay warbixinnada siinayaan Golaha la tashiga (Assembly) ayagoo u sii marinaya Golaha fulinta.
3. Golaha Wasiirrada waxaa kale oo awood u leeyihiin:
 - a) Go'aan qaadasho aan ka baxsaneyn xuduuda sharcigan;
 - b) Hubinta fulinta iyo dhaqan-gelinta heshiiskan;
 - c) In ay qaadaan tallaabooyinka muhiimka ah ee lagu xaqiijinayo u jeeddooyinka heshiiskan iyo aaladaha kale ee xiriirka la leh;
 - d) Inay Wada-shaqeyn la yeeshaan hay'adaha kale ee shaqo wadaagga la ah sida hay'adaha Midowga Afrika;
 - e) Dhiiri-gelinta iyo is-waafajinta siyaasadaha, istaraatiijiyadaha ee lagu dhaqan-gelinayo heshiiskan;
 - f) Dhismaha Hay'ado, Guddiyo iyo Khabaro wakiil ka ah Golaha Wasiirrada;

- g) Diyaarinta xeerarka iyo habraacyada wakiillada Golaha Wasiirrada si loogaaro u jeedada iyo u gudbinta Golaha guud si loo ansixiyo;
 - h) Kormeerka iyo kor-joogteynta hawlaha Gudiyada, Hay'adaha hawl-wadeennada Kooxaha ee lagu dhisay heshiiskan;
 - i) Tix-gelinta warbinnada iyo hawlaha Xoghaynta iyo qaadista tallaabada ku habboon;
 - j) Soo-saaridda Dekereetoyin iyo Xeer-nidaamiyayaal si waafaqsan heshiiskan
 - k) Dhisidda iyo u-soojeedinta Golaha Sare saraakiisha iyo Xeer-hoosaadka maaliyadda si loo ansixiyo;
 - l) Aqbalaadda hawlaha shaqo ee Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika iyo Hay'adaheeda;
 - m) Ogolaashaha howlaha Shaqo Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika iyo Hay'adaheeda;
 - n) Tix-gelinta miisaaniyadda Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika iyo Hay'adda dejisay kadib soo-jeedinta Golaha la tashiga ayadoo lasoo marayo Golaha Fulinta;
 - o) Tallo-siinta Golaha la tashiga ee ku aaddan fasiraadda heshiiskan iyo
 - p) Qabashada hawl kasta ee ku cad heshiiskan ama ay codsato Golaha la tashiga; iyo
4. Kulamada caadiga ah Golaha Wasiirrada waa 2 (labo) jeer sanadkiiba, waxaa kale ee jiri kara kulan aan caadi ahayn haaddii loo baahdo.
5. Go'aanada Golaha waa in ay ku sal go'naadaan Awoodooda sharci ee Golaha waana waajib in ay fuliyaan xubnaha saxiixay heshiikan.
6. Dawladaha Xubnaha ka ah waxay qaadi karaan tallaabooyinka lama huraanka u ah fulinta go'aannada Golaha Wasiirrada.

Qodobka 12^{aad}

Guddiga khubarada Sare ee Ganacsiga

1. Guddiga khubarada sare ee Ganacsiga wuxuu ka kooban yahay saraakiisha maamul ee ugu sareeya ama Mas'uulkii ay u igmadaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Shaqada khubarada sare waxay tahay:
 - a) Fulinta go'aannada Golaha Wasiirrada si waafaqsan heshiiskan.
 - b) Waxay mas'uul ka yihiin horumarinta barnaamijyada iyo dejinta Qorshe-hawleedka si loo dhaqan-geliyo heshiiskan;

- c) Kor-joogteynta hawlaha horumarineed ee Aagga Ganacsiga xorta ah ee Qaaradda Afrika si waafaqsan heshiiskan;
 - d) Dhisidda Guddi hoosaadyo haddii ay tahay lama-maarmaan;
 - e) Kor-joogteynta fulinta si waafaqsan heshiiskan ama waxaa la dhisayaa Guddi farsamo ee baara xaalad kasta ee gaar ah;
 - f) Hagidda xoghaynta; iyo
 - g) Qabashada hawl kasta ee uu siinayo heshiiskan ama ay ka codasadaan Golaha Wasiirrada.
3. Iyadoo laga tallo-qaadanayo Golaha Wasiirrada Guddiga sare ee Golaha Ganacsatada waxaa ay kulmayaan ugu yaraan 2 (labo) jeer sanadkiiba waana in ay ku shaqeeyaan xeerarka iyo habraacyada uu jideeyay Golaha Wasiirrada.
 4. Go'aanada ka-soo-baxa kulamada Guddiga waa inay u gudbiyaan Golaha Wasiirrada.
 5. Guddiga Dhaqaalaha ee Gobalka waxaa ay leeyihiin tallo-soojeedin.

Qodobka 13^{aad}

Xoghayn

1. Golaha Sare waa inay dhisaan Xoghayn leh qaab-dhismeed, xarun iyo Miisaaniyad ay ku shaqeyso.
2. Xoghaynta waa kumeel-gaar inta si buuxda looga dhameestirayo.
3. Xoghaynta waxaa ay yeelanayaan shaqsiyad-qaanuuni ah waana u madax bannaan tahay shaqadeeda si waafaqsan heshiiskan.
4. Xoghaynta waxaa ay katirsan tahay Midowga Afrika.
5. Dhaqaalaha iyo miisaaniyadda sanadlaha ah ee Xoghaynta waxaa dejinaya Midowga Afrika.
6. Kaalinta iyo mas'uuliyadda Xoghaynta waxaa diyaarinaya Golaha Wasiirrada.

Qodobka 14^{aad}

Habka Go'aan Qaadashada

1. Habka go'aan qaadashada ee Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika waa in lagu gaaraa hanaan wada ogol ah.
2. si waafaqsan Faqradda (1) ee Qodobkan, Guddiga Sare ee khubarada Ganacsiga wuxuu gudbinayaa wax kasta oo aan laga gaarin heshiis wada ogol ah Golaha Wasiirrada, sidoo kale haddii aanay Golahu ku ansixin wada ogol waa in Golaha Wasiirrada u gudbiyaa Golaha Sare.
3. Go'aan qaadashada hannaanka farsamo waxaa lagu gaarayaa aqlabiyadda fudud ee Dawladaha Xubnaha ka ah heshiiskan ee leh xaq codeybta.
4. Go'aannada guud ahaan ha'ahaadeen xallin khilaaf ama go'aan kale waxaa lagu gaarayaa aqlabiyadda fudud ee Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee leh xaq codeybta.
5. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay leedahay xaq codeynta lagamana hor-istaagi karo xaq codeynta si aan waafaqsaneyn heshiiskan.

Qodobka 15^{aad}

Ka-tanaasul Waajib

1. Xaalad gaar ah darteed, codsiga soo jeedinta ee tanaasul waajibaad ee Dawlad xubin ka ah heshiiskan waa in go'aanka Golaha uu ku saleesnaadaa $\frac{3}{4}$ (Afar-meelood Saddax) marka la waayo wada ogol.

2. Ansixinta codsiga khuseeya tanaasulka waajibka la saaray Dawlad xubin ka ah heshiiskan waa inuu ahaadaa wada ogol. Golaha Wasiirrada waa inay codsiga ku meel mariyaa waqti go'an mana dhaafi karo 90 (sagaashan) maalmood haddii aan la helin go'aan wada ogol ah waxaa go'aanka lagu saleynayaa 3/4 (Afar meelood saddax) ee Dawladahha Xubnaha ka ah heshiiskan.
3. Xaalado gaar ah darteed Go'aanka ogolaashaha ee tanaasulka waajibaadka ee Golaha Wasiirrada waa la kordhin karaa ilaa hal sano waana in Golaha Wasiirrada ay dib-u-eegis kusameeyaan sanad kasta si ay u hubiyaan sii socoshada go'aankan iyo waxa kadhashay. Golaha Wasiirrada waxay dib-u-eegista ku dari karaan waqti.

Qaybta IV

Hufnaanta

Qodobka 16^{aad}

Faafin

1. Dawlad kasta ee Xubin ka ah heshiiskan waa inay ku faafisaa meelaha ay ku faafiso shuruucdeeda kuna faafisaa mid kamid ah luqadaha midowga Afrika iyo siyaabaha kale ee waafaqsan xeerka caalamiga ah iyo Qodobada heshiiskan.
2. Qodobada heshiiskan kama hor-imaana karaan sharciga dhaqan-galka ah iyo danaha Qaran ee Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.

Qodobka 17^{aad}

Ogeysiin

1. Ansixinta Sharciyada, Xeer-hoosaadarka iyo habraacyada xeerka caalamiga ah ee la xiriira ganacsiga si waafaqsan heshiiskan ayadoo lagu qorayo mid kamid ah luqadaha Midowga Afrika loona diraayo Dawladaha kale ee xubnaha ka ah heshiiskan iyadoo lamarinayo Xoghaynta.
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay xaq u leedahay in ay ka cabato saameynta xun ee xeerarka iyo habraacyada xeerka caalamiga ah ee la xiriira ganacsiga kana hor-imaanaya heshiiskan ama danaheeda gaarka ah.
3. Codsiga Dawlad xubin ka ah heshiiskan ee ku wajahan Dawlad kale ee xubin ah waa in lasoo mariyaa Xoghaynta waana in ay Xoghaynta si aan daah ku jirin u dirtaa Dawladda uu ku wajahan yahay kana jawaabaa dhibaatooyinka iyo mas'uuliyad darrada ee horay loo soo gaarsiiyey.

4. Ogeysiiska iyo warbixin kasta ee lagu caddeeyay Qodobkan waa in la waafajiyaa heshiiska.

Qaybta V

Kala-doorashada Qaaradeed

Qodobka 18^{aad}

Kala doorashada Qaaradeed

1. Iyadoo la fulinayo heshiiskan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay geli karaan heshiisyo u dhexeeya Dawladaha dhexdooda oo ah is-dhaafsi dano labada dhinac ay wadaagaan.
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa in lagu qadariyaan heshiiska ay lagasho Dawladaha kale ee xubnaha ka ah heshiiskan iyo kuwa aan ka ahayn ee ah Dhinaca saddaxaad ah si waafaqsan heshiiskan.
3. Heshiiskan ma burin karo heshiisyada ka horreeyay ee xubnaha ay la galeen Dawladdo kale.

Qodobka 19^{aad}

Iska hor-imaadka heshiisyada

1. Haddii ay dhacdo iska hor-imaad heshiiskan iyo heshiisyo Goboleed kasta waxaa la dabaqayaa heshiiskan haddii aan si ka duwan loogu sheegin heshiiskan.
2. Iyadoo ay jirto farqadda (1) ee Qodobkan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee xubin ka ah urur-goboleedyo Ganacsi waa in ay qiimeeyaan yaa dan u ah ama u wanaagsan is-dhexgalka bulsho.

Qaybta VI

Xalinta Khilaafaadka

Qodobka 20^{aad}

Xalinta Khilaafaadka

1. Hannaanka Xalinta khilaafaadka ee lagu sheegay heshiiskan wuxuu khuseeya khilaafaadka ka dhexdhasha Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Hannaanka Xalinta khilaafaadka waa in loo maraa si waafaqsan heshiiskan.

Qaybta VII

Gabagabada Qodobada

Qodobka 21aad

Qodobada aan lasoco karin heshiiskan

Fasiraadda Qodobada heshiiskan waxaa loo fasirayaa si waafaqsan mabaadi'da guud ee heshiiskan, xeerarka kale ee xeriirka laleh heshiiska iyo wax-ka-beddelka heshiikan.

Qodobka 22^{aad}

Ogolaashaha, Saxiixa, Ansixinta iyo kubiiridda heshiiska

1. Heshiiskan waxaa lagu meel-miranayaa shir-weyne guud.
2. Heshiiskan waa u furanyahay in ay saxiixaan, ansixiyaan ayna kusoo biiraan Dawladaha xunaha ka ah midowga Afrika si waafaqsan Dastuurka Midowga Afrika.

Qodobka 23^{aad}

Dhaqan-galka heshiiska

1. Heshiiska iyo borotokoolka Ganacsiga badeecadaha, Adeegyada iyo xeerka xalinka khilaafaadka wuxuu hirgelayaa 30 (soddon) maalmood kadib marka ay ansixiyaan 22 (labaatan iyo labo) Dawladdood oo kamid ah Dawladda xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Heshiiska la xariira maal-gashiga ganacsiga, xuquuqda hanti maskaxeedka, Siyaasadda Tartanka wuxuu hirgelayaa 30 (soddon) maalmood kadib marka ay ansixiyaan 22 (labaatan iyo labo) Dawladdood oo kamid ah Dawladda xubnaha ka ah heshiiska. Dawlad kasta ee saxiixday heshiiskan waxaa waajib qaanuuni ku ah inay ilaaliso laga billaabo maalinta ay keento ogolaashaha heshiiskan.
3. Dawlad kasta ee ku biireysa heshiiskan, borotokoolka Ganacsiga badeecadaha, Adeegyada iyo Hanaanka xalinka khilaafaadka wuxuu dhaqan-gelinayaa kadib taariikhda la dhameestiro ku biiritaanka.
4. Dawlad kasta ee ku biireysa heshiiskan, borotokoolka Maal-gashiga, lahaanshaha xuquuqda Hanti-maskaxeedka iyo siyaasadda tartanka wuxuu dhaqan-gelinyaa kadib taariikhada la dhameestiro ku biiritaanka.
5. Xafiiska la dhigay Dokumintiga codsiga ka-qeyb-galka heshiiskan waa in uu bixiyaa ogeysiis ku wajahan dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan iyo lifaaqiisa.

Qodobka 24^{aad}

Xafiiska Araajida

1. Xafiiska la dhigayo araajida ka-qeyb-galka heshiiskan waa inuu yeeshaa Gudoomiye.
2. Heshiiskan waxaa lagu keydinayaa xafiiska araajida waana inuu nuqul kasiyaa dhammaan Dawladaha saxiixay heshiishkan.
3. Dawladda xubinta ah waa in ay xafiiska keydinta Dokumintiyada dhigtaa codsiga Ansixinya ama kamid noqoshada heshiiskan
4. Xafiiska ladhigay codsiga kamid noqoshada heshiiskan waa in uu wargeliyaa dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan

Qodobka 25^{aad}

Kagaabsi Qodobkaobo gaar ahaaneed

Wax ka-gaabsi ah lagama samey karo heshiiskan.

Qodobka 26^{aad}

Diiwaan-gelin iyo wargelin

1. Heshiiskan wuxuu dhaqan-gelayaa marka laga diiwaan-geliyo xafiiska Diiwaangelinta ee Xog-haayaha Qaramada Midoobay si waafaqsan Qodobka 102^{aad} ee axdiga Qaramada Midoobay.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan si kali-kali ama wadajir ah waa inay ogeeysiiyaan heshiiskan Ururka Ganacsiga Aduunka.

Qodobka 27^{aad}

Kalaabashada Heshiiskan

1. Heshiiskan waxaa laga bixi karaa kadib 5 sano marka uu dhaqalgalkunoqday Dawladda codsatay ka bixitaanka waana in loodiraa codsigan dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Kalaabashada heshiiskan wuxuu dhaqan-gal noqonayaa 2 sano kadib marka ay soobaxdo warqadda caddeynta ee xafiiska keydka ama taariikhda gaarka ah ee laguxusay warqadda xafiiska Kerydka
3. Kalaabashada heshiiskan masaamey doonto xuquuqaha iyo waajibaadka Dawladda ee ka horeeyay kabixitaanka heshiiskan

Qodobka 28^{aad}

Dib-u eegista Heshiiskan

1. Heshiiskan waa in lagu sameeyaa Dib-u-eegis 5 (shan) sano ee kasta iyadoo laga billaabayo marka uu dhaqalgalo heshiiskan, Dawladaha xubnaha ka ah waa in ay hubiyaan guulaha laga gaaray heshiiskan sida hormarka is-dhexgalka Ganacsiga iyo siada uu u dhaqan-galay.
2. Iyadoo laraacayo hannaanka dib-u-eegista waxay sameeykaraan soo-jeedin ku saabsan wax-kabedelka heshiiskan si waafaqsan qodobka 29^{aad} ee heshiiskan marka ay qiimeeyaan hannaanka fulineed ee heshiiskan, iyo guulaha laga gaaray fulinta.

Qodobka 29^{aad}

Wax-kabedelka Heshiiskan

1. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay leedahay xaq soo-jeedinta waxkabedel waana in lageeyaa xafiiska Keydinta.
2. Soo-jeedinta waxkabedelka waa in 30 (sodon) maalin gudaheed lagu ogeysiiyaa Dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan iyo Xog-haynta
3. Dawladaha doonaya in ay ka falceliyaan soo-jeedinta waa in 60 maalin gudaheed ku keenaan falcelinta iyagoo xafiiska keydinta Dukumintiyada iyo xafiiska Xoghaynta
4. Falcelinnada iyo soo-jeedinta ladhigay xafiiska Xog-hayntawaa in loo diraa Gudiyada iyo Giddi hoosaadyada xubnaha ka' ah heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika.
5. Falcelinnada Guddiyada iyo Guddi hoosaadyada shaqada ku leh waa in geeyaan xafiiska Xog-haynta. Xafiiska Xog-hayntawaa in uu falcelintaas u gudbiyaa Golaha Wasiirrada.
6. Wax kabedelka Qodobada waa in lagu ansixiyaa shir-weyne.
7. Wax-kabedelka Heshiiskan wuxuu ku guntamayaa marka laraaco hab-raaca Qodobka 23aad ee heshiiskan

Qodobka 30^{aad}

Qoraalada Rasmiga ah ee heshiiskan

Heshiiskan waa in laga sameeyaa 4 (afar) Nuqul oo asal iyo isku mid ah kuna qoran afafka Carabiga, Ingiriiska, Faransiiska iyo Boortaqiiska

Barotokool gaar u ah ka Ganacsiag Badeecada Hordhac

Annaga oo ah Dawladaha Xubnaha ka ah ururka midowga Afrika.

Annagoo ka duuleyna fulinta go'aanki ka soobaxay shir madaxeedkii midowga Afrika ee Magaalada Adis-Ababa ee Dalka Ethiopia 29-30 Janaayo 2012 si loo sameeyo ra'yi uruurin, Qorshe-howleed iyo qaab-dhismeed u jeedadiisu tahay sidii loo dedeji lahaa dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika iyo Xoojinta Ganacsiga gudaha ah ee Qaaradda Dhexdeeda.

Annagoo tix-raaceyna go'aanaddii ka soobaxay shir-madaxeedkii Madaxda Midowga Afrika ee Magaalada Johannesburge ee Dalka Koofur Afrika 14-15 juun 2015 kaas oo tirsigiisu ahaa 569 iyadoo latix raacayo miraha heshiiska Abuuja ee lagugaaray Magaalada Abuuja ee Dalka Nigeria ee ahaa Shirki 25 aad ee Madaxda Midowga Afrika kaas oo tilmaamaaye mabaa di'a ay kamid yihiin dhismaha Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika ujeedkiisune ay tahay is-dhexgalka Afrika.

Annagoo go'aansanay in aan yareeyno Qiimaha si loo abuurto Ganacsi iyo annagoo abuuray jawi ku habboon hormarinta ganacsiga gaarka ah iyo is-dhaxgalka ganacsiga.

Annagoo go'aansanay in aan sare u qaadno heerka tartan warshadeed ee Qaaradda Afrika si loo abuurto suuq dhaqaale ee kudhisan iskaashi Afrika.

Annagoo kukalsoon in aan sameeyno sharci gaar u ah kaganacsiga Badeecadaha ujeedkiisu tahay horumarinta iyo isku xirka dhaqaalaha, maalgashiga, horumarinta arrimaha Bulshada iyo baabi'inta caqabadaha kuhor gudboon ee Ganacsatada Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.

Annagoo ballan kuqaadnay in aan xoojinno is-dhaxgalka Ganacsi ee Qaaradda Afrika iyadoo la'adeegsanayo is-waafajinta shuruucda Afrika, isku xirka ganacsiga xurta ah, fududeynta safarrada Ganacsi ee Qaaradda, maalgelinta kaabayaasha Dhaqaalaha, cilmiga, teknoolajiyada iyo fulinta halbeeg Ganacsi horumarsan.

Anaagoo Aqoonsan heerarka horumarin ee kala duwanaashaha Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan iyo haqabtirka baahida, mucaamilaadka gaar ahaaneed iyo gacan siinta farsamo ee Dawladaha xubnaha ka ah heshiiska ee qaba baahida.

Waxaan ku heshiinnay Qodobada Soo-socda:

Qaybta I **Eray-bixnno, Ujeedooyin iyo xadka**

Qodobka 1^{aad} **Qeexitaanno**

Ujeeddada erayadan waxaa Erayada macnahooda waxaa loo fasirayaa sida hoos ku qoran:

- a) **“Heshiiska hafinta Badeecadaha”**: waxaa loola jeedaa fulinta heshiiska Ururka Ganacsiga Adduunka Aduunka si waafaqsan Qodobka 6 aad ee heshiiska Guud ee kusaabsan sar-goynta canshuuraha ganacsiga ee 1994
- b) **“Guddi”**: waxaa loola jeedaa Guddiga Ganacsiga Badeecadaha ee lagu dhisay Qodobka 31 aad ee heshiiskan gaarka ah
- c) **“ waajibaadka Furdooyinka”**: waxaa loola jeedaa canshuuraha lasaaro nuucyada kala duwan ee badeecadaha ladhoofiyo ama lasoo dejiyo
- d) **“Hannaanka Mideynta”**: waxaa loola jeedaa hannaanka mideynta shuruucda lagu mideynayo caddeymaha badeecadaha ee ku dhisan heshiiska caalamiga ah iyo tiriskooda numbareed.
- e) **“Caqabadah aan ahayn canshuur”**: waxaa loola jeedaa caqabadaha ku horgudboon ganacsiga ee aan ahayn canshuurta waajibtay
- f) **“Asalka Wax-soosaar ”**: waxaa loola jeedaa Badeecada ku guuleestay Asalka wax soosaarka ee xeerarka Asalka badeecadaha ee lifaaqa 2aad ee heshiiskan.
- g) **“Kala doorashada Ganacsiga”**: waxaa loola jeedaa Abaabulka ganacsi ee labo geeskoodka ah ee Dawlad kamid ah heshiiskan ay siiyo Dawladda kale iyadoon wax dhaafsaneyn.
- h) **“Heshiiska Bedqabka”**: waxaa loola jeedaa heshiiska bedqabka ee Ururka Ganacsiga Aduunka
- i) **“Jaan tusyada wada-xaajoodyada Tariifooyinka”**: waxaa loola jeedaa liiska wada xaajoodyada ee laxariirta canshuraha badeecadaha ee Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waana in ay ku dhacdaa daah-furnaan

si waafaqsan Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika

- j) **“TBT”**: waxaa loola jeedaa caqabadaha farsamo ee Ganacsiga iyo
- k) **“TBT Agreement”**: waxaa loola jeedaa Heshiiska Ururka Ganacsiga Aduunka ee caqabadaha farsamo ee Ganacsiga

Qodobk 2^{aad}

Ujeeddoyinka

1. Ujeeddada guud ee heshiiskan Gaarka ah waa in la’abuuro Suuq Ganacsi ee xor ah si waafaqsan Qodobka 3 aad ee heshiishka
2. Ujeeddada gaar ahaaneed ee heshiiskan gaarka ah waa in laxaqiijiyo is-dhaxgalka Ganacsi ee Qaaradda Afrika ayadoo loomarayo:
 - a) Baabi’inta Qiimaha go’an ee canshuuraha
 - b) Baabi’inta caqabadaha aaan canshurta aheyn isla markaana lidka ku ah Ganacsiga
 - c) Sare u qaadida Hanaanka Furdooyinka iyo fududeenta howlaha Ganacsi
 - d) Sare u qaadidda wada shaqeynta in laga gudbo caqabadah lidka ku ah Ganacsiga iyo halbeegyada Ganacsiga
 - e) Horumarinta iyo dhiirigelinta Ganacsiga Gobalka iyo kan Qaaradda Afrika
 - f) Sare u qaadidda horumarinta dhaqaalaha Bulshada, kala duwanaanshaha iyo wersshadeynta Afrika oo dhan.

Qodobka 3^{aad}

Xadka heshiiskan gaarka ah

1. Qodobada heshiiskan gaarka ah waa in lagu dabaqaa Ganacsiga Badeecadaha ee u dhexeeya Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan
2. Jaantusyada lifaaqa 1 aad go’aamada canshuuraha, lifaaqa 2aad ee xeerarka la xariira tayada badeecadaha, lifaaqa 3aad Gooabaha canshuuraha iyo maamulka, lifaaqa 4aad Fududeynta Ganacsiga, lifaaqa 5aad xalka dhibaataada Gabnacsiga, lifaaqa 6aad farsamada dhibaataada Ganacs, lifaaqa 7aad hal-beegyada nadaafadda, lifaaqa 8aad kalssoni abuurka, iyo lifaaqa 9aad ee magdhawiyada Ganacsiga dhammaan lifaaqyada waxa in ay qeyb muhiim ah kayihiin heshiiskan gaarka ah

Qaybta II

Sinnaanta

Qodobka 4^{aad}

Mudnaan isku wada mid ah

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa in ay ka heshiiyaan Dawladaha leh mudnaanta si waafaqsan Qodobka 18 aad ee heshiiskan
2. Heshiiskan wuxuu ogol yahay in Dawladkasta ee xubin ka ah heshiiskan gaarka ah qeyb kanoqo karto heshiis Dawlad xubin ah ama aan xubin ka aheyn
3. Heshiiskan wuxuu ogolyahay in labo Dawlad ama kabadan ay sameykaraan iskaashi laxiriira sida ay u meel mari lahaayeen u jeedooyinka heshiiskan
4. Iyadoo ay sidiideeda u taaganyihiin Farqadaha 2 iyo 3 ee Qodobkan, Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan qasab kuma aha in ay iskaashi sameeyaan. Dawladda xubinta ah waa in ay wada xaajood kagashaa qaabka mudnaansiinta ee laxariira heerka dhaqaale ee Dowlaha xubnaha ka ah heshiiskan

Qodobka 5^{aad}

Mudnaan isku mid ah

Dawladda xubinta ah waa in ay heshiis ka gashaa wax soosaarka ay u dhoofisa Dibadda wax aan kayareyn qiimaha lagu iibiyo sicirka Gudaha marka lagabixiyo canshuurta si waafaqsan Qodobka 3 aad ee heshiiska Guud janngoynta canshuuraha Ganacsiga ee 1994

Qodobka 6^{aad}

Mudnaanta Gaarka ah

Si waafaqsan Ujeeddada Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika waa in ay hubisaa is-fahamka iyo isweydaarsiga faa-iido ee ganacsi ee dhaexmara laba Dawlad ama kabadan ujeedkutahay meelmarinta heshiiskan

Qaybta III

Xoreynta Ganacsiga

Qodobka 7^{aad}

Canshuuraha soo-dejinta Badeecada

1. Baabi'inta canshuuraha xad-dhaafka ee lasooro badeecadah taas oo dhibaato ku ah Dawlad xubin ah si waafaqsan jaantuska lifaaqa 1aad ee heshiiskan gaarka ah.
2. Ganacsiga xorta ah darteed Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa in aaney soo saarin canshuur cusub ee lasooro badeecada haddi aan heshiiskan gaarka si kale u sheegin
3. Canshuurta soodejinta Badeecadaha waxay tahay nooc kasta ee badeecada kamid ah ee katimid Dawlad xubin ah heshiiskan mana lasaari karo wax canshuur dheeraad ah balse kumajikaraan kuwa soosocda:
 - a) Canshuurta u dhiganta tan lasaaro badeecada guda ah si waafaqsan Qodobka 3 aad Hesiiska Guud ee canshuuraha Ganacsiga ee 1994 waana in la'ilaaliyaa anshaxa tartanka Badeecadaha;
 - b) Magdhawiyada Canshuuraha si waafaqsan Qodobada 6aad iyo 16 ee Hesiiska Guud ee canshuuraha Ganacsiga ee 1994^{kii}, Heshiiska Ururka Gnaacsiga Aduunka iyo Qodobada 18aad iyo 19aad ee heshiiskan Gaarka ah; iyo
 - c) Qiimaha lacageed ee joogtada ah si waafaqsan Qodobka 8aad ee Hesiiska Guud ee canshuuraha Ganacsiga ee 1994^{kii}.

Qodobka 8^{aad}

Jaantuska Canshuuraha

1. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa in ku dhaqantaa canshuurta soodejinta badeecadaha si waafaqsan jadwalka kucad lifaaqa 1 aad ee heshiiskan Gaarka ah waana in lagawada xaajoodo si uu noqdo qeyb muhiim ah kamid ah heshiiskan
2. Iyadoo ay jiraan Qodobada heshiiskan gaarka ah, Dawlad xubin ka ah Urur Gobeedka Dhaqaalaha Afrika ee leh suuq xor ah oo ka heer sareyso kana gudbay caqabadaha Ganacsiga waxay Dawladda xubinta ka ah heshiiskan ula dhaqmeysaa sida Dawlad xubin ka ah heshiiska

Qodobka 9^{aad}

Xaddidaad canshuuraha

Dowlaha xubnaha ka ah heshiiskan masamey karaan wax dulsaar ah canshuuraha dhoofinta iyo soo-dejinta badeecadaha haddii aan si kale loogu sheegin heshiiskan ama lifaaqa iyo Qodobka 15aad ee Heshiiska Guud ee canshuuraha Ganacsiga ee 1994 ama Qodobada heshiiska Ururka Dhaqaalaha ee Afrika

Qodobka 10^{aad}

Canshuuraha Badeecadaha la dhoofiyo

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay saarayaan canshuur Badeecadaha ay dhoofiyaan canshuur u dhigata tan loo-soo dhoofiyo Dawladdaas.
2. Waa in canshuurta Badeeco kasta ee la ee la dhoofinayo Dawladaha xubnaha ka ah heshiishkan ay waa fajiyaan Qodobkan aydoo aaney jirin wax kala sooc ah.
3. Dawladda xubinta ah ee dooneysa in ay soo-bandhigto canshuurta badeecadaha ay dhoofiso si waafaqsan faqradda 2 aad ee Qodobkan waa in ogeeysiiskan u dirtaa Xog-haynta muddo 90 (sagaashan) cisho gudaheed ah

Qodobka 11^{aad}

Wax ka-baddelka Canshuuraha Badeecadaha

1. Xaalado gaar ah darteed, Dawlad xubin ah waxay codsan kartaa wax-ka-baddel jadwalka qiimaha canshuurta
2. Dawladda xubinta ah ee dan kale wax-ka-baddelka jadwalka qiimaha canshuurta waa in lagu hagaajiyaa Xoghaynta codsiga qoraal lagu caddeynayo xaaladdaas gaarka ah.
3. Iyadoo la tixraacayo codsiga waa in xoghayntu ay codsiga u dirtaa dhammaan dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
4. Dawladda xubinta ka ah ee dan kaleh codsiga soo gaaray waxay ka faceli kartaa codsigan muddo aan kabadneen 30 (sodon) maalin oo ka billabaneysa

maalin uu soogaaray codsiga waana inay u geeyaan xoghaynta oo ay waajib tahay in uu gaarsiiyo dhammaan dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.

5. Dawladda codsatay wax-ka-baddelka canshuurta iyo dawladaha kale heshiiska xubnaha ka ah ee kuxusan faqradda (3) ee Qodobkan waa in ka wada-xaajoodaan iyagoo qiimeynaya magdhawga.
6. Waa in lagaar siiyaa dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan natiijada kasoo baxda wada-xaajoodka iyo magdhawga ka dhashay wax-ka-baddelka canshuuraha, Magdhawga waxaa loo raacayaa si waafaqsan Qodobka 4^{aad} ee heshiiska Gaarka ah
7. Wax-ka-baddelka wuxuu dhaqan-gelayaa marka dawladda xubinta ah ee la saaray magdhawga bixiso si waafaqsan faqradda (6) ee Qodobkan, waana inay ansixiyaan xukunka magdhawga Golaha Wasiirrada lana gaarsiiyaa dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.

Qodobka 12^{aad}

Baabi'inta caqabadah aan ahayn canshuurta

Marka laga reebo Qodobada lagu caddeeyay heshiiskan, caddeymaha caqabadah, Nuuca iyo maamulka qaabka looga baabi'inayo caqabadaha ganacsiga ee Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa in looraacaa si waafaqsan lifaaqa 5aad ee heshiiskan

Qodobka 13^{aad}

Asalka Badeecada

Shuruudaha lama huraanka u ah tayada Badeecada ay soo saarto dawlad xubin ka ah heshiisakan waxaa loo laraacaa si waafaqsan lifaaqa labaad ee heshiiskan.

Qaybta IV

Iskaashiga furdooyinka, fududeynta Ganacsiga iyo sii-haynta Badeecada

Qodobka 14^{aad}

Iskaashiga furdooyinka iyo maamulka

Dawladah xubnaha ka ah heshiiskan waxay yeelan karaan wada-shaqeyn iyo iskaashi maamul dhinacyada canshuuraha si waafaqsan lifaaqa saddexaad ee heshiiskan.

Qodobka 15^{aad}

Fududeynta howlaha Ganacsiga

Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay fududeeyaan howlaha Ganacsi si waafaqsan lifaaqa afaraad ee heshiiskan.

Qodobka 16^{aad}

Siiheynta Badeecada

Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa in ay sii hayaan badeecada si waafaqsan lifaqa siddeedaad ee heshiiskan.

Qaybta V

Badbaadada Ganacsiga

Qodobka 17^{aad}

Badbaadada Ganacsiga

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan eek u xad-gudubka Qodobkan Qodobkan waxaa laga qaadayaa Magdhawga Ganacsi.
2. Dhaqan-gelinta magdhawga ee Qodobkan waxaa loo tix raacaya si waafaqsan Qodobka 9^{aad} ee lifaaqa heshiiskan iyo Qodobada magdhaw ee Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika ama waxaa loo raacaya hab waafaqsan magdhawga Ganacsiga ee heshiiska Ganacsiga Aduunka.

Qodobka 18^{aad}

Ilaalinta Badqabka Ganacsiga

Dhaqan-gelinta Qodobkan waxaa loo dabaqayaa si waafaqsan lifaaqa sagaalaad iyo Qodobka 19^{aad} ee Heshiiska Guud ee canshuuraha Ganacsiga ee 1994^{kii} iyo Heshiishka Ururka Ganacsiga Aduunka.

Qodobka 19^{aad}

Mudnaan-siinta Badqabka Ganacsiga

1. Dawlad xubin ah waa ka dacwoon kartaa haddii ay dawlad kale ee xubin ah kasoo gaaraan badeeco yeelata ceebo ama sababta waxyeello khatar ah ama dhibaato u geysata wax soosaarka gudaheeda ah.
2. Dhaqan-gelinta Qodobkan waxaa loo dabaqayaa hab waafaqsan lifaaqa 9^{aad} ee heshiiskan ee ku saabsan Magdhawga Ganacsiga iyo Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika.

Qodobka 20^{aad}

Iskaashi dhinaca Magdhawga iyo Baarista Badqabka Badeecada

Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay iska kaashadaan Magdhawgyada si waafaqsan lifaaqa 9^{aad} ee heshiiskan iyo Qodobada nidaaminaya Magdhawga ee Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika.

Qaybta VI

Heerarka Waxsoosaarka

Qodobka 21^{aad}

Khataraha farsamo ee Ganacsiga ku horgudban

Qodobkan waxaa lagu dabaqayaa si waafaqsan lifaaqa 6aad ee heshiiskan

Qodobka 22^{aad}

Tallaabooyinka bedqabka iyo fayadhowrka

Qodobkan waxaa lagu dabaqayaa si waafaqsan lifaaqa 7aad ee heshiiskan.

Qaybta VII

Siyaasado is-dhameystiraya

Qodobka 23^{aad}

Aagga Dhaqaalaha Gaarka ah

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay taageeri karaan dhismaha Aag dhaqaale ujeedkiisu tahay sare u qaadidda Dhaqaalaha Afrika waxaana Maamulaya Golaha Wasiirrada

2. Dhaqaalaha kasoobaxa Aagga waxaa loo adeegsanayaa horumarinta shuruucda Afrika iyo warshadeeynta Qaaradda Afrika
3. Ganacsiga iyo Dhaqaalaha ka dhasha Aagga Dhaqaalaha Gaarka ah ee Afrika waaxa waxaa lagu dhaqayaa si waafaqsan lifaaqa 2aad ee heshiiskan

Qodobka 24^{aad}

Warshadaha yaryar

1. Dhismaha warshado cusub waa mid u baahan in ay ku timaad Qorshe heer Qaran ah oo u baahan taxadir khataraha ka'imaakara warshadaha waana in lagu qeybiyaa hab caddaalad ah
2. Golaha Wasiirrada ayaa waa in ay dhaliyaa qaabka dhaqangalka ee Qodobkan

Qodobka 25^{aad}

Waxyaabaah lama huraanka u ah Hufnaanta Shirkadaha Ganacsi

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa in Xog-haynta u soo gudbiyaan hey'adahooda Ganacsi si loo hubiyo hufnaanta shaqada.
2. U jeeddada faqradda (1) ee Qodobkaoban, Hay'adda Ganacsi waxaa loo qaadan karaa Hay'ad dawladeed ama aan dawlad aheyn waxaa kamid Hay'adaha suuq-geynta Ganacsiga, ama ha'yad kasta ee leh awood Dastuuri ah ee iibka, dhoofin badeeco ama soo-dejin si waafaqsan Qodobka 17^{aad} ee Heshiiska Guud ee canshuuraha Ganacsiga ee 1994^{kii}.

Qaybta VIII

Qodobada Ka-reeban Heshiiskan

Qodobka 26^{aad}

Qodobbo Guud

Lama Hirgalikaro Qodobkaobda Heshiiskan ee lama huraan u ah wada xaajood kudhisan caddaalad ee u dhexeeya Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ama kahor imaanaya xeerka caalamaiga ah ee laxiriira Ganacsiga iyoka hor imaanaya Qodobkaob sharci oo dhqangalay kana horreeyay heshiiskan Dawlad kasta mahirgeli karto heshiiskan:

- a) Lama huraan ah in uu ilaaliyo anshaxa guud ee Dawladda;
- b) Lama huraan ah in uu ilaaliyo Dadka, Xoolaha, Dhirta iyo caafimaadka;
- c) In ku saabsanaadaa Dhoofin iyo soo-dejin Dahab ama Qalinka;
- d) Aan ka shaqeyn addonsi maxaabiista;
- e) Laga huraan ah ee aan lasoco Karin heshiiskan oo ay kamid yihiin caado Dhaqameed hirgalay;
- f) Haddii uu heshiiskan uu khatar grlinayo Keydka dhaqaale ee Dawladda ama taariikhda Dawladda;
- g) Haddii uu heshiiskan uu si toos ah uga hor-imaanayo ama dhaawac xun u geeysanayo daryeelka iyo wax soosaarka Dalka;
- h) Haddii uu heshiiskan uu ka hor-imaanayo waajibaadka iyo heshiis ay wada galeen Dawlad Goboleed ee ansixiyeen Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan;
- i) Haddii uu heshiiskan uu hhos u dhigayo tirade wax soo saarka ee Gudaha Dawladda ama uu hoos u dhigayo qorshaha iibka iyo qiimaha ee Dawladda ama uu hoos udhigayo wax soosaarka Gudaha dhiirigelinaya soo-dhoofinta badeecadaha; iyo
- j) Haddii uu heshiiskan uu saameyn xun ku yeesho iibka gudaha iyo mabaadi'da guud ee ah wadaagga wax-soo-saarka Aduunka ama uu toos uga hor imaanayo Qodobkaob kale ee Heshiiskan gaarka ah.

Qodobka 27^{aad}

Qodobada Bedqabka ee Ka-reeban Heshiiskan

Qodobada aan ku caddeyn Heshiiskan Gaarka ah waxaa loo fasirayaa:

- a) Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay ka caba kartaa waxkasta ee dhib ku ah Danaheeda bedqab ama

- b) Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay xaq u leedahay in ay is-hortaag ku sameyso waxkasto oo dhibaato ku ah badqabka wax-soo-saar ama Ganacsi ee dadkeeda:
- Alaabta kala dhambalmi kara ama kala bixi kara;
 - Aaladaha la xiriira shixnadaha hubka lagu fuliyo dagaalka ama qalabka kale ee ciidamada; iyo
 - Aaladaha la xiriira shixnadaha xaaladaha degdega ah ee caalamiga.
- c) Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay qaadi kartaa tallaabo kasta ee uu waajib u siinayo si waafaqsan Axdiga Qaramada Midoobay ee ku saabsan Nabad-gelyada.

Qodobka 28^{aad}

Habka lacag bixin

- Haddii dawlad xubin ka ah heshiiskan ay bixin weydo lacagta go'aannada laga qaadanayo waxaa la dabaqayaa si waafaqsan xuquuqaha iyo waajibaadka caalamiga ah iyo heshiisyada kale ee Dawladdu xubin ka tahay sida Heshiiska Ururka Ganacsiga Aduunka, Qodobada Ha'adda lacagta Adduunka iyo Bankiga lacagta Afrika waa in la ilaaliyaa Niyad wanaagga, caddaaladda iyo sinnaanta.
- Tallaabada laga qaadayo dawladda xubinta ka ah heshiiskan ee lagu eedeeday lacag bixin la'aanta waa in la ogeeysiiyaa dhammaan dawladah xubnaha ka ah heshiiskan kana soo jawaabaan sida ugu dhaqsiyaha badan oo maan-galka ah.

Qaybta IX

Iskaashiga Farsamo ee sare U-qaadidda Awoodda

Qodobka 29^{aad}

Iskaashiga Farsamo iyo Aqooneed ee sare U-qaadidda Awoodda

Si loo dhaqan-geliyo heshiiskan Xoghaynta waa inay isku xirtaa dawladah xubnaha ka ah Ururka Dhaqaale Goboleedka Afrika iyo Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan si ay u sameeyaan iskaashi Ganacsi iyo dhismaha kaabayaal Dhaqaale si waafaqsan heshiiskan:

- Dawladdaha xubnaha ka ah heshiiskan ayaa ka heshiinaya qaabka wada-shaqeynta si uu u meelmaro heshiiskan.

2. Xoghaynta ayaa sahminaya wadiiqooyin lagu xaqiijinayo kheyraadka loogu baahan yahay fulinta Arrinmahan.

Qaybta X

QODOBBO ASAASI AH (INSTITUTIONAL)

Qodobka 30^{aad}

La-tashiga iyo Xalinta Khilaafaadka

Haddii aan si kale loogu sheegin heshiiskan, waxaa la dhaqan-gelinayaa Qodobada iyo habraacyada kale ee ku cad heshiiskan ee la xiriira la-tashiga iyo Xalinta Khilaafaadka.

Qodobka 31^{aad}

Qiimeynta iyo Fulinta heshiiska

1. Si waafaqsan Qodobka 11^{aad} ee lagu dhisay Guddiga Ganacsiga Badeecadaha ayaa mas'uul ka ah hawlaha fulinta heshiiskan ayagoo Golaha Wasiirrada u gudbinaya natiijada tallaabada ay qaadeen. Guddiga wuxuu yeelan karaa guddi hoosaad si loo fududeeyo shaqada.
2. Haddii aan si kale loogu sheegin heshiiskan, Guddiga Ganacsiga Badeecadaha iyo Guddi hoosaadka ay dhistaan waxay wakiilo matala u yihiin dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
3. Guddoomiyaha Guddiga Ganacsiga Badeecadaha waxaa dooranaya Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
4. Si waafaqsan Qodobka 35^{aad} (5) ee heshiiskan, hawlaha Xoghaynta waxay tahay la-talin, diyaarinta warbixin-sanadeedka, fududeeynta hawlaha shaqo, maamulka iyo kor-joogteynta.
5. Warbixinnada Xoghaynta waa in lasoo marsiiyaa ayna ansixiyaan Golaha Wasiirrada.

Qodobka 32^{aad}

Habraaca wax-ka-beddelka Heshiiska

Wax-ka-baddelka heshiiskan gaarka ah waxaa loo samey karaa si waafaqsan Qodobka 29^{aad} ee heshiiskan.

Hordhac

Baratokool gaar u ah Ganacsiga Adeeg-bixinta

Annagoo ah Dawladaha Xubnaha ka ah ururka midowga Afrika,

Annagoo ka duuleyna fulinta u jeedooyinka, mabaadi'da iyo sharciga lagu dhisay Hesshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika, is-dhaxgalka iyo horumarinta Ganacsi ee Qaaradda Afrika.

Annagoo go'aansananay inaan sare u qaadno Ganacsiga Adeeg bixinta Adeeg Ganacsi ee xor ah kuna dhisan sharci asaasi ah iyo mid dhaqaale ee ujeeddada tahay in la helo bulsho leh dhaqaale fiican.

Annagoo og baahida loo qabo in la abuuro lana ballaariyo Adeeg bixiyayasha si loo helo Adeeg bixin horumarsan ee ku aaddan heerarka kala duwan sida Urur-goboleedka dhaqaale ee Afrika iyo Guud ahaan Qaarada.

Annagoo go'aan sananay in aan sare u qaadno ka ganacsiga Adeeg bixinta Afrika gaar ahaan Adeegyada yar-yar iyo dhexe ee quseeya Afrika

Waxaan aamin sannahay, xuquuqaha ay u leeyihiin Dawladaha xubnaha ka ah Ururka Midowga Afrika in ay xaq u leeyihiin inay dabaqaan shuruucdooda Gudaha hadane waxaa waa inlawaa fajinayaa heshiiskan si uu u helo sharciyad uu kula falgalo Ujeeddada siyaasadda guud ee Dawladda oo ay kamid tahay: Siyaasadda Tartanka, Daryeelka macaamiilka, dhiiri-gelinta horumarrada iyo gacan siinta Dawladaha u baahan iyadoo loo fiirinayo hadba heerka ay Dawladdu taagan tahay iyadoo aan marna laga tegi-karin Daryeelka macaamiilka, ilaalinta deegaanta iyo horumar joogta ah ee Adeeg bixinta.

Annag oo og jiritaanka xaalado adkeynaya horumarka oo ay kamid yimiin; Dawlad aan lahayn xeeb, Dawlad bad kuwareegsan iyo Dawlad dhaqaala ahaan liidata

Mahadcelin; waxaan u mahadcelineynaa Madaxda Midowga Afrika ee kulankoodi 30 (Soddon) aad ee caadiga ahaa Magaalada Addis-Ababa ee Dalka Eithopia, 28 janaayo 2018^{kii} go'aanka ay ku dhiseen suuqa kaliya ee Gaadiidka Hawada iyadoo la fulinaayo go'aankii Yamoussoukro.

Annagoo aad u og ahmiyadda sare oo ay leedahay in wax la isku darsado adeeg-bixin is-gaarsiinta hawada gaar ahaan suuq kaliya ee Gaadiidka Hawada u jeeddadu tahay

sare u-qaadidda is-dhax-galka Ganacsi ee Qaaradda Afrika si waafaqsan Dhismaha Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika.

Waxaan ku heshiinnay Qodobada Soo-socda:

Qaybta I

Eray bixin Heshiiskan

Qodobka 1^{aad}

Qeexitaanno

Ujeeddada Erayada kujira ee heshiiskan waxaa loo fasirayaa sida soo socota:

- a) **"Laan Shirkad Ganacsi"**: waxaa loola jeedaa nooc ganacsi kasta ee lagu ogolaaday si waafaqsan:
 - i. Dastuurka iyo xeerka kale ee lagu heli karo fasax Ganacsi; iyo
 - ii. Abuurista laan ama wakiil Dawlad xubin ka ah heshiiskan ujeedkiisu tahay adeeg-bixin.
- b) **"Canshuurta Tooska ah"**: waxaa loola jeedaa dhammaan canshuuraha dakhliga oo ay ku jiraan canshuuraha hantida, canshuuraha guryaha, dhaxalka, hadiyadaha iyo canshuuraha Musharaadka
- c) **"Shirkad leh shakhdiyad Qaanuuneed"**: waxaa loola jeedaa shirkad kasta nooc kasta hala-haatee oo faa-iido doon ah ama aan faa-iido doon ahayn oo sharci ahaan u diiwaan-gashan si waafaqsan sharci dhaqan-gal ah.
- d) **"Shirkad leh shakhdiyad Qaanuuneed" waa sidan:**
 - i . **"Isku-xiran"**: waxaa loola jeedaa qof leh awood Kontarool kuna leh qof kale;
 - ii. **"Kontarool"**: waxaa loola jeedaa wakiillo ka socda Dawlad xubin ah oo magcaabo shakhsiyaadka iyadoo loo eegayo badnaashaha ama si waafaqsan sharciga;
 - iii. **"Milkiyadda"** shakhsiyaadka Dawladda xubinta ah haddii ay ka badan %50 ee tirada lacagta lamaal-geliyay faa-iidada waxaa iska leh shaqsiyaadka Dawladda xubinta ah heshiiskan.
- e) **"Shirkad ka diiwaan-gashan Dawlad kale ee xubin ah"** waxaa loola jeedaa

Shirkad ku timid mid kamid ah qaababka soo socda:

- i. Shirkada ganacsi oo lagu dhisay si waafaqsan Dastuurka iyo xeerka kale ee lagu heli karo fasax Ganacsi kana diiwaan-gashan dhulka Dawladda ama Dawlad kale ee xubin ka ah heshiiskan.
- ii. Haddii ay dhacdo bixinta adeega iyadoo loo marayo ganacsi shirkad diiwaan-gashan, lahaansho ama ay maamusho waa in:

- In uu maamulo shakhsi dabiici ah ee metala dawlad xubin ka ah heshiiskan ama
- Shirkad diiwaan gahan sida kucad faqradda “i” ee Qodobkan

F) **“Sharci”**: waxaa loola jeedaa sharci kasta ee leh qaab kasta iyo nuuc kasta ee uu yeesho sida xeer, Dekereeto, go’aan ama go’aan maamul.

g) **“Shuruucda ay soo saaraan Dawladaha xubnaha ka ah ee laxiriira**

Adeegyada Ganacsiga” waxaa loola jeedaa:

i. iibka, lacag-bixinta ee adeegga;

ii. isku-xirka Adeegyada loo qabto bulshada oo ay bixiyaan dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan;

iii. Marka shirkad ama shaqsiyaad ay bixinayaan adeeg Dawlad xubin ka ah heshiiskan ee aan ahayn Dawladda dalka ay u dhasheen.

h) **“Adeeg loo asteeyaay shirkad ama Qof u gaar ah”**: waxaa loola jeedaa Qof ama shirkad gaar loo leeyahay ama Dawladi leedahay ee loo gaar yeelay in ay bixiso adeeg iyadoo aan la oggolaayn tartan.

I) **“Qof caadi ah ee Adeeg ka haya Dawlad kale”** waxaa loola jeeddaa

Qof caadi ah ee deggan Dawlad xubin ah ee aan ahayn Dawladda uu u dhashay waxaa lagu dhaqayaa sharciga Dawlada uu degan yahay:

- i. Wuxuu noqo karaa qof Muwaadin ah; ama
- ii. Qof lasiiyay deganaasho ku meel gaar ah.

j **“Qof”**: waxaa loo jeedaa Qofka dabiiciga ah ama Qof uu abuuray sharciga

l) **“Qeyb”**: waxaa loo la jeedaa qeyb adeeg oo ah:

- i. Qeyb ama qeybo bixisa adeeg gaar ah;
- ii. Qeybta adeegga bixisa waxay yeelan karaan qeybo hoos tagta

m) “Adeega Dawlad siiso Dawlad kale”: waxaa loo la jeedaa adeegga Dawlad siiso Dawlad kale wuxuu noqon karaa:

- I. In Dawladi ay siiso Adeeg Dawlad kale sida in markab Dawlad kale ka sharciyeysan uu adeeg u qabto Dawlad kale si waafaqsan shuruucda badda ama Xaaladaha Qof dabiici ah uu siiyo adeeg Dawlad kale

M) “Qofka loo qabto Adeegga”: waxaa loola jeedaa Qofka adeegga ka helaya Adeeg bixiyaha

n) “Adeeg Bixiye”: waxaa loola jeedaa Qofka adeegga bixiya ee siiya Adeegga loo adeegaha

O) “Adeeg Bixin”: waxaa loola jeedaa Adeeg oo uu kamid yahay wax-soo-saar, wax-qeybin, suuq-geyn, iibka iyo gaarsiin Adeeg.

p) “Ganacsi lagu bixiyo Adeeg”: waxaa loola jeedaa Adeeg waxaana kamid ah:

- i. Adeeg laga bixiyo Dhul Dawlad xubin ka ah heshiiskan lan geynayo dhulka Dawlad kale ee xubin ah;
- ii. Dawladda Adeegga loo fidiyaya waxaa ay Adeegga la siiyay gaarsii kartaa Dawlad kasta ee xubin ah;
- iii. Dawladda Adeegga bixineysa waxaa ay adeeg u fidi kartaa Dawlad kaste ee xubin ka ah heshiiskan ee uu u dhexeeyo Ganacsi ayadoo joogta Dhulka Dawladda adeegga loo fidinayo; iyo
- iv. Dawladda xubinta ah ee bixineysa adeegga waxay adeeg sii kartaa Qof dabiici ah ama Dawlad kasta ee xubin ah ayadoo joogta Dhulka Dawladda lasiinayo Adeegga.

Qaybta II

Baaxada Heshiiska

Qodobka 2^{aad}

Baaxada Heshiiska

1. Heshiiskan waxaa lagu daba-qayaa shuruucda ay soo saaraan Dawladaha xubnaha ka ah ee ku saabsan Ganacsiga bixinta adeegga.
2. Ujeeddada Ganacsiga adeegga ee heshiiskan gaarka ah waxaa asaas u ah 4ta qeybood ee lagu sheegay Qodobka 1^{aad} faqradiisa (p) ee heshiiskan gaarka ah.
3. Ujeeddada heshiiskan gaarka ah waxay tahay:
 - a) **“shuruucda ay soo saaraan dawladah xubnaha ka ah heshiiskan”:** waa shuruucda ay soo saaraan:
 - i. Dawladaha xubnaha ah, Dawlad dhexe, Dawlad Hoose;

- ii. Hay'adaha aan Dawliga ahayn ee la siiyay awoodda wakaalashada inay shuruuc soo-saari karaan; iyo
Iyadoo la fulinayo waajibaadka ku xusan heshiiskan gaarka ah Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa inay qaadaa tallabo ay ku dhaqan-gelinayso si loo hubiyo faalladadooda ee Dawlad dhexe, Dawlad Hoose ama Hay'adaha aan dawliga ahayn ee shuruucdooda Gudaha.
- b) **“Adeeg”**: adeeg waa qeyb kasta oo adeeg ah marka laga reebo adeega lagu bixiyo awoodda Dawladnimada; iyo
- c) **“Adeega lagu bixiyo awoodda Dawladnimada”**: waxaa loola jeedaa Adeeg kasta ee la bixiyay mid Ganacsi oo lagu tartamayo bixinta adeegga;
- 4. Xadka heshiiskan Gaarka ah waxaa aan ku jirin Agabka aan dib-loo-iibin karin ay soo iibiyaan hay'adaha dawladda.
- 5. Heshiiskan gaarka ah laguma dabaqayo shuruucdan:
 - a) Xuquuqaha safaradda hawaha aan ka ahayn xuquuqaha la-isa-siiyay; iyo
 - b) Adeegyada xiriirka la leh adeegsiga xuquuqaha safarrada hawada.
- 6. Heshiiskan gaarka ah waxaa lagu dabaqayaa shuruucdan:
 - a) Cillad bixinta iyo adeegyada diyaaradaha;
 - b) Iibka iyo suuq-geynta ee adeegyada Gaadiidka hawada; iyo
 - c) Adeegyada Qalabka Kumbiyuutaradda.

Qaybta III

U-jeeddo

Qodobka 3^{aad}

Ujeeddo

1. Ujeeddooyinka ugu muhiimsan ee heshiiskan gaarka wuxuu kala mid yahay Ujeeddada Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika ee lagu caddeeyay Qodobka 3^{aad} ee heshiiskan gaar ahaan in la abuurro hal suuq Ganacsi ee Adeegga xorta ah.
2. Heshiiskan gaarka ah wuxuu leeyahay ujeeddooyin gaar u ah:
 - a) Sare u-qaadidda tartanka Ganacsiga Adeegga iyadoo loo marayo: horumarin Dhaqaale hoos loo dhigo qiimaha Ganacsiga, sare u-qaadidda awoodda dhaqaale ee Qaaradda iyo horumarinta kaabayaasha Dhaqaale;
 - b) Dhiiri-gelinta horumarka hiigsiga ee Qaaradda Afrika;
 - c) Kobcinta Dhaqaalaha Gudaha iyo Maal-gashi dibadeed;
 - d) Sare u-qaadidda dadaallda horumarinta warshadah Afrika si loo horumariyo Dhaqaalaha Qaaradda;
 - e) In si deg-deg ah loo abuurro suuq Ganacsiga Adeegga ee Qaaradda Afrika oo asaaskiisu yahay caddaalad, is-dhaafsi Dano iyadoo labaabi'inayo caqabadaha ku hor-gudban Adeegga Ganacsiga;
 - f) In la hubiyo lana dhameystiro suuqa xorta ah ee Adeegga iyo in la sameeyo lifaaqyo kala duwan ee gaar u ah Adeegga Ganacsiga;
 - g) In la dabaqo xoriyadda suuqa xorta ee Adeegga si waafaqsan Qodobka 5^{aad} ee heshiiska guud ee Adeegga Ganacsiga si loo kordhiyo xadka xirriyadda ujeedadiisu tahay horumarinta Adeegga dhoofinta;
 - h) Sare u-qaadidda is-kaashiga iyo wada-shaqeynta ee Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ujeeddadu tahay dhaqaale abuur iyo dhiiri-gelinta tartanka suuqa Adeegyada; iyo
 - i) Sare u-qaadidda cilmi baarista iyo tiknoolajiyada ee la xariirta Adeegga si loo abuurro Dhaqaale iyo Bulsho horumarsan.

Qaybta IV

Waajibaad Guud iyo Anshax-marin

Qodobka 4^{aad}

Dawladaha ugu habboon ee leh mudnaanta

1. Ayadoo la ilaalinayo Qodobkaob kasta oo ka mid ah heshiiskan gaarka ah Dawlad kasta oo qayb ka ah waa in ay ilaalisaa waana inay isa-siiyaan Adeegyo aan shuruud lahayn oo aan ka yarayn tan lagula macaamilo Dawladda aan xubin ka ahayn heshiiska.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay xubin ka noqon karaan heshiisyo kale si waafaqsan Qodobka 5^{aad} ee heshiiska guud ee adeegga Ganacsiga waana in heshiiska cusub aanu kahor imaaneyn heshiiskan waxaana qasab ah in la gaarsiiyo dhammaan dawladah xubnaha ka ah heshiiskan.
3. Iyadoo ay jiraan faqradda (1) (2) ee Qodobkan, laba Dawlad ama ka badan ayaa heshiis ku geli kara inay xor ka dhigaan Adeegga Ganacsiga si waafaqsan heshiiskan gaarka ah ee Dawladaha kale ee xubnaha ahna waa inay oggolaadaan.
4. In kastoo ay jirayaan faqradda (2) ee Qodobkan, waa in Dawladda xubinta aanay gelin heshiis ay ka doorbidayso kan markuu dhaqan-galo. Dawladda xubinta ka ah waxaa loo fasaxay wax is-dhaafsi.
5. Qodobada heshiiskan gaarka ah looma fasiri karo in uu hor-istaagay wada-tashiag Dawlad kasta ee xubin ka ah si waafaqsan heshiiskan ujeedkuna yahay fududeenta Ganacsiaga iyo wax soo saarka Gudaha am agabka laga keeno dibadda.
6. Dawladda xubinta ka ah waa ay hirgelin karaan sharci si waafaqsan faqradda (1) ee Qodobkan, liiska Dawladaha Mudnaanta Macaamil leh waa inay dib loogu sameeyaa dib-u eegis joogta ah.

Qodobka 5^{aad}

Hufnaan

1. Dawladda xubinta ka ah waa inay baahisaa fursadaha maal-gashi si daahfuran ayadoo ku qoraysa mid kamid ah luqadaha midowga Afrika marka laga reebo wax yaalaha ka dhasha xaalad deg-deg ah. Dawladda xubinta ka ah waa inay baahisaa shuruucda iyo heshiisyada kale oo ay qeyb ka tahay Daladdu.

2. Dawlad kasta ee xubin ka noqonaysa heshiiskan waa inay ogeysiisaa Xoghaynta inta aanay xubin ka noqon ama aanu dhqan-gelin heshiis heer Goboleed ah ama heer caalami ah oo lid ku ah heshiiskan.
3. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa inay u gudbisaan xog-haynta warbixin sanadeed taasoo ku saabsan is-beddel kasta ee ku yimid shuruucdeeda gudaha sida xeeraka, dekerootooyinka ama go'aannada maamul ee lid ku ah heshiiskan.
4. Warbixinnada soo gaara xafiiska xoghaynta waa in la gaarsiiyaa dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
5. Dawlad kasta ee xubin ah waa in ka bixisaa jawaab codsiga, warbinnada iyo su'aalaha ka yimid Dawladda kale ee xubintaka ah ama saameynta guud ee shuruucda heerka Gobol ama heer Caalami ah ee lagu caddeeyay farqada (1) ee Qodobkan.
6. Dawladda xubinta ah ee ka jawaab celinaysa codsiga, su'aalaha ama warbixinnada sare ku xusan waa inay caddeysaa ayadoo magacaabaysa waxay ka jawaabayso si gaar ahaaneed.

Qodobka 6^{aad}

Soo-bandhigid Xog leh kalsooni

Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay soo bandhigaan xogaha iyo waxa lidiga ku ah heshiiskan ee aan ka ahayn xogaha lidka ku ah Dahana Qaranka gaar ahaan hay'adaha Ganacsiga gaarka ah ama kan dawladeed

Qodobka 7^{aad}

Mudnaanta Gaarka ah

Si loo hubiyo in kororka iyo ka-faa'iideysiga ganacsiga ee adeegyada lagu helo

Dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa in:

- a) Dawladda xubinta ah tixgelin gaar ah siisaa is-baddelka horumarineed ee adeegyada iyo qaababka sare loogu qaadi karo;
- b) Dawladda xubinta ah tixgelisaa caqabadaha ka hor-imaan kara bixinta adeegga waxayna bixin karaan dabacsanaan iyadoo loo marayo qaabaynta qorshayaasha dhaqaale ee asaasigaah si loo waafajiyo duruufaha dhaqaale ee gaarka ah; iyo
- c) Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxaa ay heshiisyo farsamo iyo kaabayaal Dhaqaale ka geli karaan fulinta heshiiskan.

Qodobka 8^{aad}

Xuqa Xeer Soo-saarid

Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay xaq u leedahay inay soo saarto xeerar cusub oo ku saabsan adeegyada iyo adeeg-bixiyayaasha adeegyada gudaha waana in la hubiyaa in xeerarka aanay ka hor-imaanayn heshiiskan gaarka ah.

Qodobka 9^{aad}

Xeerarka Gudaha

1. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa inay ka fuliyaan ballan-qaadyo gaar ah, waana inay hubisaa dhammaan shuruucdeeda gudaha inay waafaqsan yihiin heshiiskan iyadoo loo marayo si maan-gal ah ujeeddo iyo hufanaan leh.
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay dhisi karaan sida ugu dhaqsaha badan ee suurto-galka ah, Dhex-dhexaadiyaal, ama maxkamadaha si ay u maareeyaan khilaafaadka ka dhasha Adeegyada Ganacsiga haddii nidaamyada noocan ah aysan u madax-banaanayn Hay'adaha lagu aaminay go'aanka maamulka ee ay khuseyso Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ayaa hubinaya in la raacay habraacyada iyo dib-u-eega Xeerka.
3. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay bixin karaan dalabka iyo ogolaashaha adeeg fulin cidda awoodda u leh iyadoo aan dib-u-dhac jirin si waafaqsan heshiiskan.

Qodobka 10^{aad}

Is-dhaafsi Aqoonsi

1. Gebi ahaan ama qeyb ahaan fulinta u jeeddooyinka iyo shuruudaha lagu bixiyo shatiga hay'adaha bixiya adeegga si waafaqsan faqradda (3) ee Qodobkan Aqoonsiga noocaas ah, oo lagu gaari karo si waafaqsan shuruudaha lagu bixiyo shatiyada ama haddii kale waxaa lagu salayn karaa heshiis dhexmara Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan si waafaqsan farqadda (1) ee Qodobkan waxay wada-xaajood ka geli karaan is-aqoonsi si toos iyo iskaashi waxbarashadda, khibradaha, shatiyada ama shahaadooyinka iyo in Dawladaha xubnaha ay is aqoonsadaan dhul ahaan.
3. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan kuma geli karaan heshiis aqoosi-siin Dawlad xubin ka ah qaab caddaalad darro ah iyo adeegsiga shuruudaha oggolaanshaha, shati-siinta ama xayiraad ku soo rogtay deegyada ganacsiga gudaha.
4. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa in:

- a) Muddo 12 (labo toban) bilood gudahood laga bilaabo taariikhda heshiiskan dhaqan-gal ku noqday Dawladda ku wargeliso xoghaynta tallaabooyinka aqoonsi oo ay bixisay Dawladda si waafaqsan faqradda (1) ee Qodobkan;
 - b) in xoghaynta uu si deg-deg ah ugu wargeliyaa dhammaan Dawladah xubnaha ka ah heshiiskan iyo xilliga maan-galka ah ee furitaanka wadahalalada si waafaqsan faqradda (1) ee Qodobkan iyo in fursad la siiyo fursad ku filan Dawlad kasta oo kale ee xubin ah si ay ugu qeyb noqoto wada-xaajoodka kahor inta uunsan gelin wejiga ugu muhiimsan; iyo
 - c) Xoghaynta waa inay sida ugu deg-deg ahu wargalisya dhammaan Dawladah xubnaha ka ah heshiiskan aqoonsiyada cusub oo asaaskiisu yahay heshiis wax weyn ka baddelaya si waafaqsan faqrada (1) ee Qodobkan.
5. Dawladah xubnaha ka ah heshiiskan ee sameeynaya aqoonsi waa inay ku saleyaan Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika iyo shuruudaha kale ee Dawladda xubinta ah ama waxay la kaashan karaan Hay'adaha Dawladda ama kuwa aan dawliga ahayn, aygoo u sameynaya shuruudo iyo halbeeg xirfadlayaasha Ganacsi.

Qodobka 11^{aad}

Adeeg-bixiyayaal loo Gaar Yeelaya Adeegyo Gaar ah

1. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa inay hubisaa in dhulkeeda aanu ka jirin shirkad bixisa adeeg loo gaar yeelay oo aan lala tartami karin waana in la helaa hab lala jaan-qaadi karo waajibaadka iyo ballan-qaadyada gaarka ah si waafaqsan Barotokoolkan.
2. Shirkadaha bixiya Adeegga waa inay u tartamaan si toos ah ama si dadban bixinta adeegyada, Dawladdu waa inay hubisaa in aan lagu xadgudbin ujeeddada iyo ku xadgudubka barotokoolkan.
3. Dawlad xubin ka ah heshiiskan ee aragta sabab lagu rumeysan karo inuu Adeeg bixiye kali ku ah adeegga Dawlad kale, waxaa lagu dhaqayaa si waafaqsan faqrada (1), (2) ee Qodobkan, wuxuuna dalban karaa Dawladda xubinta ah haynta ama u oggolaanshaha Adeeg bixiye noocan oo kale ah inuu bixiyo sababo gaar ah macluumaadka ku saabsan hawl-gallada la xiriira.
4. Marka uu dhaqan-galo Barotokoolkan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan, waa inay ilaaliyaan xuquuqda hal-abuurka iyo Qodobka la xiriira waana in la ogeeysiiyaa xoghaynta 3 (saddex) bilood ka hor qorshihii loogu tallo-galay wax-ka-beddelka ballan-qaadyo gaar ah ayaa la isticmaalayaa.

5. Sidoo kale Qodobadan waxaa lagu dhaqayaa xaaladda adeeg-bixiyayaasha Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee si rasmi ah u saameynayo:
- a) Awood loo siiyay adeeg-bixiyayaal yar yar; iyo
 - b) Is-hortaaga tartamada badan ee adeeg bixiyayaasha.

Qodobka 12^{aad}

Ganacsi aan Loo-tartamin

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay aqoonsan yihiin dhaqamada ganacsi qaarkood ee adeeg-bixiyayaal kuyimaadda qaab tartan furan oo aan ka ahayn ganacsiga gudah adeegyada lama huraanka u ah in laxadido.
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan ay codsato in laga gacan siiyo Adeegga macluumaad bixinta Dawlad xubin ka ah heshiiskan, waa in laga gacansiiyaa si waafaqsan faqradda (1) ee Qodobkan. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan, waxaa ay dalban kartaa in gacan laga siiyo sharciga gudaha iyo dhawrista xog warrankeeda.

Qodobka 13^{aad}

Lacag Bixinta

1. Marka laga reebo xaaladah ku xusan Qodobka 14^{aad} ee heshiiskan gaarka ah Dawladda xubinta ah looma adeegsanayo xayiraad ku saabsan wareejinta caalamiga iyo bixinta lacagta ee la xiriirta ballan-qaadyadeeda gaarka ah.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxaa qabanaya Qodobada la xariira lacag bixin iyo sarif ee Hay'adda lacagta Adduunka si waafaqsan Qodobada heshiiskan, wax is-hortaag ah laguma sameykaro Dawlad xubin ah si aan waafaqsanayn heshiiska marka laga reebo sida lagu sheegay Qodobka 14^{aad} ee heshiiskan.

Qodobka 14^{aad}

Xannibaad Dhaqaale si loo helo Bad-qab

1. Dawladda kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxaa lasaarayaa xayiraado ganacsi ama dhaqaale iyo cadaadis marka ay ka gaabiso ama bixin weydo lacagta, haddii ay dhacdo isku dheelitirnaan culus oo xagga bixinta lacagaha.
2. Xayiraadda dhaqaale ee lagu sheegay faqrada (1) ee Qodobkan waa in:
 - a) In lagu sameeyaa si caddaalad ah ee Dawladaha xubnaha ah;
 - b) Waa in lawaafajiyaa Qodobada Hay'adda lacagta Adduunka;

- c) In laga fogaado saameynta xun ee dhaqaale oo soo wajahi karta Dawlad kale ee xubin ka ah heshiiskan;
 - d) Kama badnaan karto la tacaalidda xaaladaha ku habboon ee lagu qeexay faqradda (1) ee Qodobkan; iyo
 - e) In xaaladda cadaadiska laga dhigaa kumeel-gaar iyo mid laga guul gaaro si waafaqsan faqrada (1) ee Qodobkan.
3. Dawladah xubnaha ka ah heshiiskan ayaa leh go'aaminta Xalinta dhibaatooyin xayiraadaha ayaga ayaa bixinaya adeegyada kuwaas oo muhiim u ah barnaamijyada dhaqaalaha ama horumarka. Si kastaba ha noqotee, xannibaadaha noocan oo kale ah lama sii wadi karo ujeeddada ilaalinta qaybta adeegga gaarka ah.
 4. Xayiraad kasta oo la fuliyay si waafaqsan faqrada (1) ee Qodobkan ama isbaddel kasta ee yimaadda, waa in si degdeg ah loogu wargaliyaa Xoghaynta.
 5. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan iyo guddiga ganacsiga ee adeegyada ayaa ka wada-tashanaya fulinta Qodobkan.
 6. Guddiga Adeegyada Ganacsiga waa inuu dejiyaa habraac loogu tallo-galay la tashiyo ujeedku yahay in la xalliyo xayiraadda waqti ku habboon.
 7. Wada-tashiyada noocan ah waxay qiimeynayaan isku-dheelitirka lacag bixinta Dawladda xubinta ah ee la saaray xayiraadda iyadoo la tixgelinayo Qodobada soo socda:
 - a) nooca iyo tirada lacagta lagu leeyahay Dawladda xubinta ah iyo dhibaatooyinka dhaqaale ee dheeriga ah;
 - b) Dhibaataada Dhaqaale ama ganacsi ee la kulantay Dawladda xubinta ah; iyo
 - c) Tallaabooyin kale oo sixitaan ah oo la heli karo.
 8. Wada-tashiyadu waxaa looga hadlayaa xannibaadda la saaray Dawladda xubinta ka ah si waafaqsan faqradda (2) tirsiga (e) ee Qodobkan.
 9. Wada-tashiga noocan ah, dhammaan natiijooyinka iyo xaqiiqooyinka kale ee la soo bandhigay oo ay bixisay Hay'adda Lacagta Adduunka ee la xiriira sarrifka lacagaha iyo isku-dheellitirka sarifka waa la oggolaanayaa si waafaqsan halbeeyada Hay'adda Lacagta Adduunka.
 10. Haddii ay Dawladda xubinta ka ah heshiiskan ay tahay Dawlad aan xubin ka ahayn Hay'adda Lacagta Adduunka ee la rabo in lagu dabaqo Qodobadan, Golaha Wasiirrada ayaa u samaynaya habraac ama waxaa la raacayaa habraac kale ee ku habboon.

Qodobka 15^{aad}

Qodobbo aan La-dabaqi Karin

Waxaa jiri kara shuruuc aan la hirgelin karin sababtuna ay tahay dhax-dhaxaadin ama takoorid aan macquul ahayn ee u dhaxeya Dawladaha Dhinaca ka ah heshiiskan xaaladaha kale ee aan la hirgelin karin Qodobadan waxaa kamid ah:

- a) Marka heshiiskan uu ka hor-imaanayo anshaxa guud ama kala-dambeynta guud;
- b) Marka uu heshiiskan khatar ku yahay Nafta dadka, Xoolaha, dhirta ama caafimaadka;
- c) Qodobada heshiiskan oo aan waafaqsanayn Shuruucda iyo xeerarka lama huraanka ah oo ay kamid yihiin:
 - i. ka hortagga ficillada khiyaanooyinka iyo wax ka-qabasho la'aanta ay ku yeelan karto adeegyada heshiiska;
 - ii. ilaalinta macluumaadka gaarka ah ee shaqsiyaadka iyo ilaalinta macluumaadka sirta ah ee diiwaanada shaqsiga iyoxisaabaadka; iyo
 - iii. Amniga
- d) Qodobada heshiiska oo aan waafaqsanayn hab-dhaqanka Qaranka ujeedkiisu yahay hubinta sinnaanta ama ururinta cashuuraha tooska ah iyo adeeg-bixiyayaasha qeybaha kale duwan ee Dawladaha; iyo
- e) Qodobada heshiiskan aan la socon karin waajibaadka u gaarka ah ee ummada sida canshuuraha oo laba laab ka badan ama ku xiran heshiis caalami ah ama Dawlad kale ee xubin ka ah heshiiskan.

Qodobka 16^{aad}

Qodobbo aan lasoco Karin Amni ahaan

1. Lama hirgelinayo hashiiskan Qodobada soo socota:
 - a) In Dawladda xubinta ah ay bixiso macluumaad ay u aragto inay lid ku tahay ammaankeed asaasiga ah; ama
 - b) In Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan looga hor-tago in ku kaco tallaabo kasta oo ay ku dhaqaaqdo waxay qaddarinaysaa inay lagama-maarmaan u tahay ilaalinta danaha amnigeeda:
 - i. In uu bixiyo adeegyada amni oo toos ah ama aan toos ahayn u jeeddadu ay tahay bixinta qalabka ciidamada;
 - ii. In Agabka la xiriira Alaabada la kala dirri karo iyo waxyaabaha la isku halleyn karo ama qalabka ay ka soo baxaan; iyo
 - iii. In la galay waqti dagaal ama xaalad kale oo degdeg ah oo caalami ah.

- c) In laga hor-tago in Dawlad kasta uu qaado wax tallaabo ah iyadoo la raacayo Waajibaadka ku xusan Axdiga Qaramada Midoobay ee ilaalinta nabad-galyada caalamka.
2. Xoghaynta waa in lagu wargaliyaa inta ugu macquulsan tallaabooyinka lagu qaaday faqrada (1) tirsiyadeeda (b/c) ee Qodobkan.

Qodobka 17^{aad}

Kab-dhaqaale

1. Heshiiskan gaarka ah ma reebayo kab-dhaqaale Dawlad xubin ah si looga hor-tago in Dawladda adeegsato barnaamijyo horumarineed.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ayaa go'aan ka gaaraya habka loo adeegsanayo iyo dib-u-eegista dhammaan kaalmooyinka la xiriira Adeegyada Ganacsiga ay xubnaha ka ah heshiiskan siiyaan dadkooda.
3. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan ee isu arakta inay si xun u saamaysay kabida wuxuu codsan karaa wada-tashi uu la yeesho dawladda xubinta ah waanna in tixgelyaa codsiga.

Qaybta V

Hormarinta is-dhexgalka

Qodobka 18^{aad}

Horumarinta is-dhex-galka

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxaa ay yeelanayaan wada-xaajood oo si loo meelmariyo suuq xor ah oo horumarsan oo ay weheliso horumarinta iskaashiga si waafaqsan sharciga, u jeedooyinka heshiiskii Abuja ee 1991^{kii} xoojinta is-dhex -galka Ganacsi ee Qaaradda Afrika.

2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay kawada xaajoodaan waajibaadka gaarka ah ee qaab dhismeedka dhammaan waaxaha horumarineed ee loo baahanyahay si loo gaaro iskaashi heshiiska gorgortanka ee waaxaha sharci dejinta iskaashi. dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ayaa ka heshiinaya waxaa xigi kara ka dib Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika ee ku saleysan barnaamijka shaqada ee guddiga Adeegyada Ganacsiga.
3. Nidaamka xoreynta suuqa Afrika wuxuu diiradda saarayaa ciribtirka horusocodka saamaynta xun ee tallaabooyinka Adeegyada Ganacsiga si loo meelmariyo is-dhexgalka Qaaradda Afrikaanka.
4. Liiska waaxaha leh mudnaanta iyo hababka Ganacsi ee Adeegyada waa in lagu lifaaqaa Heshiiskan.
5. Barnaamijka Shaqada ku-meel-gaarka ah oo uu soo diyaariyey Dawladaha xubinta ka ah waxay hagayaan dhammeystirka Wajiga 1^{aad} ee wada- xaajoodka heshiiskan gaarka ah ka hor inta aan la dhaqan-gelin Heshiiska.

Qodobka 19^{aad}

Suuq furan

1. Suuqa xorta ah ee lagu tilmaamay Qodobka 1^{aad} tirsigiisa “p” ee heshiiskan shirkadaha dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxaa ay bixisaa adeegyo dawlad xubinta ah waxaa ay heshiis ka geli kartaa dawlad kasta ee dhinac ka ah heshiiskan si waafaqsan shuruudaha iyo xaddidaadaha lagu sheegay Jaaan-tuska 8^{aad}.
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa inay dhulkeeda ka dhaqan-gelisaa suuq Ganacsi oo xor ah haddii aan si kale lagu cayimin Jadwalka, waxaa lagu qeexaa sidan:
 - a) in la xaddido tirada adeeg-bixiyayaasha ha ahaadeen qaab ahaan;
Tiro-koobyada, adeeg-bixiyayaal gaar ah ama labaaro baahida Dhaqaale;
 - b) in la xaddido tirada lacagta ee adeegga hantida ku jirta ama labaaro baahida dhaqaale ee jirta;
 - c) In la xaddido tirada guud ee hawl-wadeennada adeeg-bixiyayaasha ha ahaado qof dabiici ah ama hay’ad leh shaqsiyad qaanuuni ah oo haysta shatiga adeeg-bixinta;
 - d) in la xaddido tirada guud ee dadka dabiiciga ah ee bixiya adeegyada gaarka ah, iyadoo ay qasab tahay in labaaro baahida dhaqaale ee jirta;

- e) in la xaddido tallaabooyin xakameynaya hay'ad sharci ama wadajirka kaasoo adeeg-bixiye ku siin karo adeeg; iyo
- f) in la xaddido ka-qayb-galka maal-gashiga shisheeye marka loo eego saamileyda ajaanibta ee ka qeyb noqoshada adeeg-bixinta.

Qodobka 20^{aad}

Mudnaan isku mid ah

1. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxaa ay heshiis la geli karaan dawlad kale si ay u hesho adeeg wanaagsan dhammaan qeybaha kala duwan ee adeegyada.
2. Dawladda xubinta ah ayaa soo saari karta shuruudo si waafaqsan faqrada (1) ee Qodobkan, hadba iyadoo la eegayo adeegyada danaha dawladda iyo sida ay u rabto adeegga.
3. Dawladda xubinta ka ah heshiiskan waa inay si rasmi ah oo cadaalad ah u sameysaa shuruudaha tartanka ee adeegyada.

Qodobka 21^{aad}

Ballan-qaadyada Dheeraadka ah

Dawladdaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay ka wada-xaajoon karaan ballan-qaadyada iyadoo la tixraacayo tillaabooyinka saameynta adeegyada ganacsiga ee aan ku xirneyn jadwalka si waafaqsan Qodobada 19^{aad} iyo 20^{aad} ee borotokolka, ballan-qaadyada noocan ah waa in la waafajiyaa Jadwalka Dawladda ee ballan-qaadyada gaarka ah.

Qodobka 22^{aad}

Jaan-tuska Ballan-qaadyada Gaarka ah

1. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa inuu dejiyaa jadwal ku cad ballan-qaadyo gaar ah si waafaqsan Qodobada 19^{aad}, 20^{aad} iyo 21^{aad} ee Baratokoolkan.
2. Jaan-tuska ballan-qaadyo kasta ee la sameynayo waa in lagu fuliyaa Jadwalka ballan-qaadka gaar ka ah waana inuu cayimaa:
 - a) xaddidaadaha iyo shuruudaha helitaanka suuq;
 - b) shuruudaha iyo u qalmidda heer Qaran;
 - c) hawlo la xiriira ballan-qaadyo dheeri ah; iyo
 - d) goorta uu ku habboon yahay ee la hirgelin karo balan-qaadka, waxaa qiime yeelanaya taariikhda dhaqan-galka.
3. Lama tixgelinayo ballan-qaad kasta ee aan waafaqsaneyn Qodobada 19^{aad} iyo 20^{aad} ee heshiiskan.

4. Jadwalka ballan-qaadyada gaarka ah hababka adeegyada Ganacsi Waaxaha mudnaanta leh adeegyada la ansixiyay.
5. Barnaamijka Shaqada ku-meel-gaarka ah oo ay soo diyaariyeen Dawladaha xubnaha ka ah waana in lagu haggaa dhammeystirka wada-xaajoodka wajiga 1^{aad}, ka hor inta aan la dhaqan-gelin Heshiis.

Qodobka 23^{aad}

Wax-kabaddelida Jaan-tuska Balan-qaadyada Gaarka ah

1. Dawladda xubinta ka ah heshiiskan waxba kama beddeli karto ama ka laaban karto ballan-qaad kasta oo waqtigiisa dhaafay 3 (saddex) sano ka dib marka uu dhaqan-galay.
2. Wax-ka-beddelka ama kalaabashada ballan-qaadka ee dawladda xubinta ka ah heshiiskan waa uu dhaqan-gelayaa marka ay dawladdu wargeliso xoghaynta muddo aan ka badaneyn 3 (saddex) bilood.
3. Codsiga kasta ee dawladda xubin ka ah heshiiskan ee soo jeediso ka noqoshada si waafaqsan faqrada (2) ee Qodobkan, waxaa la gelayaa dulucda is-baddelka ama waa laga wada-xaajoonayaa magdhowga lama huraanka ah.
4. Magdhawiyada lagooyay waa in lagu sameeyaa sida ay isku raacaan dawladaha ugu badan.
5. Haddii aan heshiis laga gaarin is-baddelka dawladda xubinta ah waa in lala galaa wada-hadal u noqo karta magdhow iyo inay qayb ka noqoto geedi-socodka.
6. Haddii aysan jirin dawlad xubin ka ah oo codsaday xalinta khilaafka, dawladdaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay xor u yihiin hirgelinta soo jeedinta.
7. Wax-ka-beddelka ballan-qaadka ee dawlad xubinta ah wuxuu ku guntamayaa marka ay dawladda bixiso magdhawga la saaray.
8. Haddii dawladda xubinta ay hirgelinta wax-ka-baddelka iyadoo aan laga gelin wada-hadal ama xal laga gaarin khilaafka waxaa la raacayaa si waafaqsan Qodobka 4^{aad} ee heshiiskan.
9. Wada-hadallada iyo wada-xaajoodyada waxaa fududeynaya Guddiga Adeegyada Ganacsiga.

Qodobka 24^{aad}

Diidmada Faa-iidada

Dawladda xubinta ka ah heshiiskan waa diidi kartaa bixinta faa'iido marka la eego ogaysiinta hore iyo la tashiga adeeg-bixiyayaasha ee dawlad kale, adeeggaas oo ay bixisay shirkad aan lahayn shaqsiyad-qaanuuneed ama dawlad aan xubin ka ahayn heshiiskan ama adeegga xiriir ganacsi aan la lahayn ee dawlad kale oo xubin ka ah heshiiskan.

Qaybta VI

Qodobada Dastuuriga ah

Qodobka 25^{aad}

La-tashiga iyo Xalinta khilaafaadka

Qodobada heshiiskan iyo habraaciisa waxaa lagu xalinayaa khilaafaadka iyadoo laga sameynayo wad-tashi si waafaqsan heshiiskan.

Qodobka 26^{aad}

Maamulka hirgelinta

1. Golaha Wasiirrada si waafaqsan Qodobka 11^{aad} ee Heshiiska waxay dhisayaan Guddiga Adeegyada Ganacsiga kaasoo fulinaya hawlaha loo xilsaaray. Guddigu waxay dhisi karaan guddi hoosaad haddii ay la haboonaato si waafaqsan heshiiskan.
2. Goddooimiyah Guddiga waxaa dooranaya dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
3. Shaqada Guddiga waxay tahay diyaarinta warbixin-sanadeedka ee dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan iyo fududeynta maamulka iyo fulinta heshiiskan.

Qodobka 27^{aad}

Iskaashi caawimaad farsamo iyo dhismo kaabayaasha Dhaqaale

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay aaminsan yihiin in muhiimadda ay leedahay iskaashi caawimaad farsamo iyo dhismo kaabayaasha dhaqaale si loo dhameystiro xoriyadda adeegyada iyo in la gaaro ujeedooyinka heshiiskan.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ayaa isku raacaya meeshii ay suura-gal tahay in laga abuuro iskaashi dhaqaale si sare loogu qaado horumarta dhaqaalaha ee dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan iyadoo loo marayo hannaankan:
 - a) Dhismaha kaabayaal dhaqaale iyo tababar adeeg-bixin;
 - b) Sare u-qaadista kartida adeeg-bixiyayaasha inay soo ururiyaan macluumaad ku saabsan xeerarka heer caalami, Qaarad, Gobal ama Qaran;

- c) Taageerida, ururinta iyo maaraynta macluumaadka tirakoobka Adeegyada Ganacsiga;
 - d) Hagaajinta awoodda dhoofinta ee adeegga gaar ahaan adeegga yar-yar ama dhexe iyadoo mudnaanta la siinayo haweenka iyo dhalinyarada bixiyayaasha ah;
 - e) Taageeridda wada-xaajoodka iyo heshiisyada dano is-dhaafsi;
 - f) Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ayaa fududeynaya is-dhex-galka iyo wada-hadalka u dhaxeeya adeegga bixiyayaasha ee ku salaysan wadaagida macluumaadka, is-dhaafsigu khibradaha, fursadaha suuqa, waa in wadaagista iyo waxbarashada ay noqotaa wax-qabadka ugu wanaagsan (Best practices);
 - g) Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay wax ka qabtaan tayada iyo heerarka baahiyaha ee adeegga si waafaqsan heshiiskan; iyo
 - h) Dhisidda iyo hirgelinta nidaam gaar u ah qaybaha adeegyada ee Qaaradda Afrika heer gobol iyo heer qaran si loo hirgeliyo ujeedooyinka heshiiskan.
3. Xoghaynta waxaa waajib ku ah isku dubaridka hawlaha adeegyada iyo bixinta kaalmada farsamo, iyadoo lala kaashanayo dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.

Qodobka 28^{aad}

Lifaaqyada Heshiiska Gaarka ah

1. Dawladaha xubinta ka ah ayaa horumarin kara lifaaqyada ku saabsan hirgelinta Heshiiska gaarka ah iyo dhaqan-gelintiisa:
 - a) Jaan-tuska meelmarinta heshiiskan;
 - b) Mudnaan siinta dawlado gaar ah;
 - c) Adeegyada Gaadiidka Cirka;
 - d) Goobaha leh Mudnaanta; iyo
 - e) Qaabka fulinta iyo hirgelinta heshiiskan.
2. Heshiiskan gaarka ah waxaa lagu ansixinayaa Shir-madaxeed, lifaaqyada ku lifaaqan waxay qeyb ka yihiin heshiiska
3. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay horumarin ku samayn karaan hirgelinta heshiisyada gaarka ah iyo lifaaqyada.

Qodobka 29^{aad}

Wax-ka-baddelka Baratokoolka

Heshiiskan gaarka ah waxaa laga samayn karaa wax-ka-baddelka si waafaqsan Qodobka 29^{aad} ee heshiiskan.

Baratokool kusaabsan xeerarka iyo habraacyada Xalinta khilaafaadka

Annaga oo ah Madaxda Midowga Afrika

Waxaan ku heshiinay Qodobada soosocda:

Qodobka 1^{aad}

Qeexitaanno

- a) **“AB”** waxaa loola jeedaa Golaha Rafcaannada ee lagu dhisay Qodobka 20^{aad} ee heshiiskan gaarka ah
- b) **“Dhinaca cabtaha”** waxaa loola jeedaa Dawlad xubin ah ee hay’adda u soo gudbisa cabasho si waafaqsan heshiiskan
- c) **“Wada ogol”**: waxaa loola jeedaa in Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee kasoo qeyb-galay kulanka Xalinta khilaafaadka ay gaaraan go’aan wada ogol ah.
- d) **“Maalmaha”**: macnaheedu waa maalmo shaqo oo cadiga ah oo lagu xisaabiyaa sida ku cad taariikhda miilaadiyada.
- e) **“Khilaaf”**: waxaa loola jeedaa is-faham darro u-dhexeeya Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan kuna saabsan fasiraadda Qodobada ee laxiriirta xuquuqaha iyo waajibaadka ka dhasha,
- f) **“DSB”**: waxaa loola jeedaa Ha’yadda Xalinta Khilaafaadka oo lagu dhisay Qodobka 5^{aad} ee heshiiskan gaarka ah
- g) **“Ganaax”**: waxaa loola jeedaa Ganaax ee lagu xalliyo khilaafaadka ee lagu dhisay Qodobka 9^{aad} ee heshiiskan gaarka ah.
- h) **“Dawladda xubinta ee Dacwadda wadata”**: waxaa loola jeedaa Dawlada xuninta ee qabta dacwadda.
- i) **“Dawladda xubinta ee Xalinta Khilaafaadka”** waxaa loo lajeedaa Dawladda xubinta ah ee loo xilsaaro katala-bixinta iyo Xalinta Khilaafaadka.

j) “**Dawladda saddexaad**”: waxaa loola jeedaa Dawlad xubin ah ee aan ahayn labada Dawlad ee u dhexeeyo Khilaafka balse danka leh.

Qodobka 2^{aad}

Ujeeddo

Heshiiskan gaarka ah wuxuu dhisayaa hab-maamul ee xaliya khilaafaadka si waafaqsan Qodobka 20^{aad} ee heshiiskan ujeedkiisu tahay in la hubiyo xalka oo ku dhisan hufnaan, isla-xisaabtan iyo caddaalad si waafaqsan Qodobka heshiiskan.

Qodobka 3^{aad}

Baaxada Heshiiska Gaarka ah

1. Baaxada heshiiskan gaarka ah wuxuu khuseeyaa Xalinta khilaafaadka ee ka dhasha xuquuqda iyo waajibaadka ee ka-dhex-dhasha si waafaqsan Qodobada heshiiskan.
2. Xalinta khilaafaadka ee heshiiskan gaarka ah waxa loo raacayaa xeer nidaamiye iyo habraacyo si waafaqsan heshiiskan.
3. Ujeeddada ah Xalinta khilaafaadka waxay tahay in xal la gaaro tabashada dawlad xubin ka ah heshiiskan marka ay keensato arji si waafaqsan qodobka 7^{aad} ee heshiiskan gaarka ah.
4. Xalinta khilaafaadka ee dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waa in la raacaa xeerka iyo habka uu jideeyay heshiiskan.

Qodobka 4^{aad}

Qodobbo Guud

1. Habka Xalinta khilaafaadka ee dhismaha heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika waa udub dhaxaadka ee amniga iyo hab abuuraya xaalad degenaasho dhaqaale. Hannaanka Xalinta khilaafaadka waa in uu ilaaliyaa xuquuqaha iyo waajibaadka dhinacyada si waafaqsan heshiiskan ama waxaa la raacayaa hannaanka sharci dhaqameed, ama sharciga caalamiga ee guud.
2. Ha’adda Xalinta khilaafaadka waa inay raacdaa habka Xalinta khilaafaadka ee heshiiskan waana in ujeedku noqdaa xal waara.
3. Xalka ay gaaraan Dawladaha uu ka dhexeeyo khilaafka ee xalisnta qaab is-weydaarsi dano waa inay ogeeysiiyaan Hay’adda Xalinta Khilaafaadka si waafaqsan heshiiskan.
4. Xalka laga soo saaro muran si rasmi ah iyadoo la raacayo wada-tashiyada iyo Qodobka lagu xalinayo khilaafka si waafaqsan heshiiska, waxay qeyb ka noqonayaan heshiiska.
5. Dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay raadiyaan xalinta khilaaf kasta ee ka dhex-dhasha Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan qaab

dhax-dhaxaadin ah. Dawladaha uu khilaafka u dhexeeyo waa in dhex-dhexaandinta u qaadata si niyad sami ah.

6. Xalka ay keenaan Dawladaha xubinta ka ah heshiiskan waa in aanay ku darin xalka Ganaax, tallaabooyin keeni kara yarayn xuquuq iyo waajibaad ee Dawladaha is-khilaafsan.

Qodobka 5^{aad}

Hay'adda Xalinta Khilaafaadka

1. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxaa lagu dhisay si waafaqsan qodobka 20^{aad} ee heshiiskan u jeedkuna yahay meel-marinta heshiiskan iyo habraacyadiisa.
2. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay ka kooban tahay wakiillo ka socda dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskand.
3. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay leedahay awoodaha soo-socda:
 - a) dhisidda Guddiyada Xaliinta Khilaafaadka iyo Rafcaan qaadashada
 - b) guddiga wuxuu qabanayaa warbixinta cabashada iyo Rafcaanka.
 - c) La socoshada fulinta xukunnada iyo dib-u-qaabeynta guddiyada iyo Rafcaan qaadayaasha; iyo
 - d) Oggolaashaha joojinta ama ka-dhimista Ganaax la saary Dawlad iyo waajibaadka kale heshiiska.
4. Hay'adda Xalinta Kahilafaadka waxay yeelanaysaa gudoomiye u gaar ah oo ay soo dooranayaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxayna dejinayaan qorshe-hawleed lagama maarmaan u ah fulinta mas'uuliyadeeda.
5. Hay'adda Xalinta Kahilafaadka waa inay shaqadeeda u qabsataa si waafaqsan heshiiskan.
6. Go'aannada xeerarka iyo habraacyada ee Hay'adda Xalinta Khilafaadka waa in ay ku salaysan yahay wada ogol.

Qodobka 6^{aad}

Habraaca Xalinta Khilaafaadka

1. Haddii labo Dawladdood ama ka badan ee xubin ka ah heshiis uu u dhexeeyo khilaaf waa in wada-tashi laga sameeyaa si loo gaaro xal.

2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan aanay dhinacyada dhaxdhigin heshiis waxay Dawladaha is-khilaafsani u gudbinayaan Guddiga Xalinta khilaafaadka si ay xal waara uga gaarto arrinta khilaafka.
3. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay soo dejineysaa Xeer-nidaamiye si lagu soo xulo Guddiyo oo ay ku jiraan arrimaha anshaxa u jeedkuna yahay in la hubiyo dhex-dhexaadnimo.
4. Guddigu ayaa soo saarayaa habraaca xalinta khilaafaadka si waafaqsan heshiiskan waana in dhinacyada is-khilaafsani ay dhawraan xeer-nidaamiyada habraacyada; iyo
5. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ayaa ka gaaraysa go'aan kama-dambayn ah si waafaqsan heshiiskan waana waajib fulintiisa marka dhinacyada is khilaafsan ay u arkaan inay ku wanaagsan tahay in ay ku guuleystaan gar-qaadida wejiga hore ee Xalinta khilaafaadka; dhinacyada is khilaafsan waa ay ku sii wadi karaan gar-qaadida si waafaqsan qodobka 27^{aad} ee heshiiskan.

Qodobka 7^{aad}

Wadatashiyo

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan oo u jeeddadoodu tahay dhiirri-gelinta Xalinta Khilaafaadka, waxay caddeeyaan go'aankooda ku aaddan xoojinta hannaanka wada-tashiga ee ay galeen Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
2. Dawlad kastaa ee xubin ka ah heshiiskan waa in ay tixgelisaa wada-tashiyada ku saabsan wixii metelaad ah ee uu sameeyo Dawlad kale ee xubin ah oo la xiriira tallaabooyinka saameynta ku leh hawl-galka heshiiska.
3. Codsiyada la-tashiga oo qoran oo sababeysan waa in la dhigaa xafiiska Hay'adda Xalinta Khilaafaadka iyadoo lasoo marinayo Xoghaynta.
4. Marka ay Dawlad xubin ka ah heshiiskan ay codsato wadatashi si waafaqsan heshiiskan, Dawladda codsiga loo diray waa in ay uga jawaabtaa 10 (toban) maalmood gudaheed laga bilaabay taariikhda la helay codsiga waana in la billaabaa wada-tashi si niyad-sami ah muddo aan ka badneyn 30 (soddan) maalmood laga billaabayo taariikhda la helay codsiga si loo helo xal waara.
5. Haddii Dawladda xubinta ah ee loo diray codsiga aanay ka jawaabin muddada 10ka maalin ama aan la billabin wada-tashiga muddada 30 (sodon) maalin ah ee lagu sheegay farqadda (4) ee qodobkan ama si kale aanay u heshiin Dawladda bixisay codsiga waxay u gudbin kartaa codsigeeda Hay'adda Xalinta Khilaafaadka si loo gaaro xal.

6. Inta lagu guda-jiro wada-tashiga iyo ka hor inta aan la bilaabin fulinta natiijada si waafaqsan heshiiskan, Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay isku dayayaan inay helaan xal lagu wada-qanacsan yahay.
7. Wada-tashiga waa inuu ahaadaa:
 - a) qarsoodi; iyo
 - b) waa in la ilaaliyaa xuquuqda Dawlad kasta ee dacwo gudbista.
8. Haddii Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ay xalli waayaan khilaafka tashiga muddo lixdan 60 (lixdan) maalmood gudahooda ah kadib taariikhda la keenay codsiga wada-tashiga, Dawladda wadata codsiga waxay u gudbin karaan Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waana in Hay'adda ku xalisaa khilaafka mudda aan ka badneyn 60 (lixdan) maalmood.
9. Xaaladaha degdegga ah, oo ay ku jiraan kiisaska alaabada halaabi karta waxaa loo nidaaminayaan sida soo socota:
 - a) Dawladaha ay khuseyso waa inay billaabaan tashiga 10 (toban) maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda la helay codsiga;
 - b) haddii xal la gaari waayo muranka wada-tashiga muddo 20 (labaatan) maalmood ah ka dib taariikhda la helay codsiga, Dawladda wadata codsiga waxay u gudbin kartaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka si ay xal uga gaarto khilaafka;
 - c) iyadoo la raacayo Qodobka Lifaafa shanaad ee xalinta caqabadaha adag, Lifaafa labaad: habka Xalinta khilaafaadka iyo Iskaashiga Ciribtirka Caqabadaha ee Dawladda xubinta ah ku guul daraystay inay hirgeliso ka dib markii si wada-jir ah xal loogu wada heshiiyey. Dawladaha xubnaha ahi waxay u gudbinayaan Hay'adda Xalinta Khilaafaadka si loo gaaro xal si waafaqsan Qodobka 27^{aad} ee heshiiskan.
10. Haddii Dawlad xubin ka ah heshiiskan oo aan kamid ahayn khilaafka balse dano Ganacsi la leh dhinac ka mid ah dhinacyada waxay codsan kartaa inay kusoo biirto wada-tashiga muddo 10 (toban) maalmood gudeheed ah laga bilabo maalinta codsiga tashi la gudbiyayay.
11. Goobta wada-hadalka waxay dhinacyada wada-hadlaya ku soo biiri karaan dhinac saddexaad haddii dan ay ugu arkaan. haddii codsiga dhinaca saddexaad aan la aqbalin, waa inay ogeysiisaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.

Qodobka 8^{aad}

Dhex-dhexaadinta iyo Dib-u-heshiisiinta

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxay sameyn karaan dhax-dhaxaadin iyo dib-u-heshiisiin iskood ah ee Dawladaha dhinaca ka ah ee is-khilaafsan, waana inuu ahaadaa sir iyadoo la ilaalinayo xuquuqda dhinacyada.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee is-khilaafsani waxay Dawladaha kale xubinta ka ah heshiiskan ka dalban karaan Dhexdhexaadin waqti kasta. haddii dhinac ka mid ah dhinacyada wuxuu dalban karaa in la dhiso Guddi.
3. Marka ay bilaabaan dhax-dhexaadinta Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ama inta ay socota dhex-dhexaadinta dhinacyada is-khilaafsani waxay codsan karaan in la sameeyo Guddi, haddii la aqabalo codsiga dhinaca waa in lagu dhisaa muddo 60 (lixdan) maalmood gudaheed ah waa marka dhinacyada ay u arkaan in Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan aan xalin karin Khilaafka.
4. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee dhageysanaya dacwadaha si waafaqsan Qodobkan waxay joojin karaan Dacwadda waqti kasta, marka ay tixgeliyaan in geedi-socodka dhex-dhexaadinta ay ku guul dareysteen inay xaliyaan khilaafka.
5. Waxaa la dhisayaa Guddi Dhex-dhexaadin marka ay Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan ee khilaafku u dhexeeyo ay isku raacaan habka loo marayo dhax-dhaxaadinta.
6. Madaxa xoghaynta wuxuu ka codsan karaa Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan isagoo wargelinaya Hay'adda Xalinta Khilaafaadka in la fududeeyo hab-sami u socodka hawlaha dhex-dhexaadinta.

Qodobka 9^{aad}

Dhismaha Guddi Dhax-dhaxaadin

1. Guddiga dhexdhexaadinta waxaa dhisaya Hay'adda xalinta khilaafaadka marka ay hesho qoraal codsi Dawlad xubin ka ah heshiiskan oo caddeysay in aan xal laga gaarin la-tashiyo hore.
2. Codsiga lagu sheegay farqada (1) ee qodobkani waa inuu tilmaamaa in la-tashiyo la qabtay, in la caddeeyo in uu jiro khilaaf loo baahan yahay in xal waara laga gaaro.
3. Haddii ay dhacdo in codsaduho codsado Dhismaha Guddi leh shuruudo gaar ah aan ahayn shuruudaha caadiga ah, qoraalka codsiga waa inuu raacaa soo jeedinta shuruudaha gaarka ah ee Dhismaha Guddiga.
4. Hay'adda xalinta khilaafaadka waa in ay 15 (shan iyo toban) maalmood laga bilaabo maalinta la codsaday ku ansixisaa codsiga dhismaha Guddiga.

5. Hay'adda xalinta khilaafaadka waa inay Guddiga ku dhistaa muddo 10 (toban) maalmood si waafaqsan faqradda (4) ee qodobkan.

Qodobka 10^{aad}

Qaab dhismmeedka Guddiga Dhex-dhexaadin

1. Markay uu dhaqan-galo heshiiska Xoghayntu waa inay qabataa liiska dad u qalma awoodna u leh inay dhexdhexaadiyaan si waafaqsan heshiiskan
2. Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan waxay sanad walba u magacaabi karaan 2 (labo) shaqsi, Xoghaynta si loogu daro liiska dhexdhexaadiyayaal khibrad u leh heshiiskan waxaa ogolaashaha bixin kara Hay'adda Xalinta khilaafaadka.
3. Shakhsiyaadka kamid noqonaya dhexdhexaadiyayaasha waa in laga helaa shuruudahan:
 - a) waa inuu leeyahay aqoon iyo waaya-aragnimo xagga sharciga ama ganacsiga caalamiga ama aqoonta Xalinta Khilaafaadka;
 - b) loo soo xulay si ku saleysan Himil wanaagsan, lagu kalsoon yahay, lehna Siiqo Xukun;
 - c) waa inuu a haadaa dhexdhexaad, madax-bannaan, oo aan cidna ka amar qaadan; iyo
 - d) waa inuu u hogaansanaadaa sharciga anshaxa ee Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ee uu meel-mariyay Golaha Wasiirrada.
4. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa in lagu dhisaa aqoon, khibrad, madax-bannaani iyo dhexdhexaadnimo si uu u xaqiijiyo kalsooni dhammaan dhinacyada is-khilaafsan si waafaqsan heshiiskan.
5. Xubnaha Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha kama mid noqon karaan muwaadiniin ka soo-jeedda labada dawladdood ee uu muranku ka dhexeeyo si loo hubiyo loona ilaaliyo dhexdhexaadnimada iyo madax-banaanida Guddiga.
6. Xoghaynta ayaa magcaabeysa xubnaha Guddiga Dhexdhexaadinta si waafaqsan heshiiskan, Dhinacyadana waa inay ogolaadan haddii aaney jirin sabab maan-gal ah oo ay ku diidi karaan.
7. Dawladaha is khilaafasani ayaga ayaa magacaabanaya Guddi Dhexdhexaadiyayaal ayagoo la tashanaya Guddoomiyaha Hay'adda Xalinta Khilaafaadka haddii aan muddo 30 (sodon) maalmood ah laga billaabo maalinta codsiga loo geeyay Hay'adda Xalinta Khilaafaadka lagu dhisin Guddi dhexdhexaadiyayaal.

8. Guddoomiyaha Hay'adda Xalinta Khilaafaadka wuxuu ogeysiinayaa tirade Guddiga 10 (toban) maalmood gudaheed Dawladaha is khilaafsan taariikhdaan ka dib Guddoomiyaha wuxuu leeyahay codsi.
9. Haddii Dawlada xubnaha ka ah heshiiskani ee is khilaafsani yihiin labo Dawladood, Guddiga Xalinta khilaafaadka waa inuu ka koobnaadaa 3 (saddex) xubnood, haddii Dawladaha is khilaafasani ka badan yihiin labo Dawladood Guddiga Xalinta khilaafaadka waa inuu ka koobnaadaa 5 (shan) xubnood;
10. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa in ay adeegaan awoodooda Qaanuuniga ah mana ahan wakiillo Dawlad ama wakiillo urur.
11. Guddiga Dhexdhaexaadiyayaasha ma ogolaanayaan tilmaamo iyo fara-gelin ka timid Dawlad kasta ayaga ayaa go'aanka iska leh.

Qodobka 11^{aad}

Shuruudaha Tixraaca ee Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha

1. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waxay lahaanayaan shuruudaha soosocda haddii aaney Dawladaha is-khiulaafasani si kale ku heshiin 20 (labaatan) maalmood gudahood ah ee dhismaha Guddiga waana in la raacaa:
 - a) In la baaro xubnaha Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha si waafaqsan heshiiskan, dhinacyadana ay aqbalaan; iyo
 - b) Natijada baarista ee Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waxaa caawineysaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka iyo go'aanno caddaalad ah.
2. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waxay fasirayaan Qodobka heshiiskan ee khilaafka ka taagan yahay.
3. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waxaa loo ogol yahay inay xalka ay raadinayaan ay u isticmaalaan Qodobbo ay iyagu u dejiyeen dhinacyada muranku u dhexeeyo. Haddii dhinacyada ay ku qanciwaayaan waxaa uu isticmaalaayan sxksmts kucad faqrada (1) ee Qodobkan.

Qodobka 12^{aad}

Hawlaha Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha

1. Shaqada ugu weyni ee Gudigu waa in ay ka caawiso Hay'adda Xalinta Khilaafaadka sidii ay kuguda lahayd Waajibaadkeeda si waafaqsan heshiiskan
2. Si loo gaaro u jeedka xal waara ee Dawladaha is-khilaafsan Guddi ayaa sameyanya qiimeyn hordhac ah xaqiiqdana waafaqsan adeegsiga iyo la jaanqaadida Qodobka heshiiskan si ay u caawiso Hay'adda Xalinta khilaafaadka.

3. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa inuu si joogta ah ula tashadaa Dawladaha is-khilaafsan si loo gaaro xal waara.

Qodobka 13^{aad}

Dhinaca Saddexaad

1. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa in ay tixgeliyaan Danaha dhinacyada oo dhan oo ay ka mid yihiin dhinac saddexaad.
2. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa in la ogeeysiiyaa dhinac saddexaad sida ay danahiisa muhiimka u yihiin ayaa soo saaray in dhinacyada is khilaafsan ay isku raaceen waana inay ku soo gudbiyaan qoraal ahaan fursad u helo Dhinaca saddexaad.
3. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa in ay adeegsadaan nuqullada caddeymaha ah ay keenaan dhinacyada si runta loo caddeeyo.
4. Haddii Dhinaca saddexaad loo tixgeliyo in xeerka uu yahay mid aan la dabiqi karin si waafaqsan heshiiskan iyo habraaciisa habraacy hoos yimaadda. Khilaafka noocan oo kale ahi waa in loo gudbiyaa Guddigii asalka ahaa si kasta ay ku suuri-gali karto.
5. Dhinaca Saddexaad waxay la soconayaan dooda u dhexeeya labada Dawladeed ee is-khilaafsan ee lagu furay kulanka koowaad ee Guddiga.

Qodobka 14^{aad}

Habraaca Cabashooyinka badan

1. Haddii in ka badan “1” Dawlad ay keenaan codsiga cabsho ka dhan ah hal Dawlad, waxaa loo magcaabayaa hal Guddi si uu xal uga dhaliyo waana inuu ilaaliyaa dhammaan xuquuqaha dhinacya.
 2. Guddiga keliya ayaa loo dhisayaa soo bandhiga wixii ka soo baxa Hay’adda xallinta khilaafaadka si halkaas ay uga muuqato xuquuqda dhinacyada muranku u dhexeey.
- Haddii cabashooyinku kabadan yihiin hal cabasbo lidna ay ku yihiin hal Dawlad waxaa loo dhisaa hal Guddi balse haddii cabashooyinku badan yihiin waxaa loo dhisayaa in ka badan hal Guddi mid walba oo ka mid ah Cabashadu muujinaya waxaa ay xaq u leedahay inay goob-joog ahaato markii mid ka mid ah dhinaca kale ee cabashada soo bandhigaya aragtidooda Guddiga.

3. Haddii la sameeyo wax ka badan hal Guddi si loo baaro cabashooyinka la xiriira isla hal arrinta, mid kasta oo ka mid ah Guddiyada kala duwan iyo jadwalka hawlaha Guddiga ee khilaafaadkaas waa in la is waafajiyaa.

Qodobka 15^{aad}

Habraaca Guddiga

1. Guddiga waa inuu bixiyaa habraaca ku filan si loo helo xalin wax-ku-ool ah oo dhinacyadu ku qanceen.
2. Ka dib markii ay ka wada-tashadaan dhinacyada is-khilaafsan gar-wadeenna ay ka yihiin Guddiga Dhexdhexaadinta 7 (toddo) maalmood ka dib markii la sameeyay Guddiga waa in loo gudbiyaa dhammaan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan.
3. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waa inay soo saaraan go'aan muddo 10 (toban) maalmood gudahood ah ee maalmo shaqo wuxuuna waqtigu ku dhacayaa 7 (toddo) maalin si waafaqsan faqrada (2) ee Qodobkan.
4. Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha waxay jiri karaan ugu badanaa 5 (shan) bilood laga bilaabo maalinta la dhisay illaa taariikhda la soo saaray go'aanka kama-dambeysta ah kiisaska muddada Alaabta burburi kara waa hal bil iyo badh (1½) kamana badan karo.
5. Haddii Dawladaha is-khilaafsani ay xal ka gaari waayaan khilaadka u dhexeeya Guddiga Dhexdhexaadiyayaasha wuxuu u gudbinayaan warbixin qoran oo ka kooban, natiijada xaqiiqda, talo-bixin iyo qodobka ku habboon ee heshiiskan waana in loo diraa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.
6. Haddii Dawladaha is-khilaafasni ay xalka isla gartaan, Guddiga waana in warbixinta oo qoraal ah u diraa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.
7. Muddada warbixinta Guddiga Dhexdhexaadinta kama badan karo 5 (shan) bilood ama hal iyo badh (1½) bilood gudahooda markay tahay xaalad degdeg ah, Golaha ayaa isla markaaba ogeysiinaya shirkadda Hay'adda Xalinta Khilaafaadka qoraalka waa in lagu caddeeyaa sababaha go'aanka iyo duruufaha uu soo maray Guddigu wuxuu soo saari karaa warbixinta 9 (sagaal) bilood gudahood laga bilaabo taariikhda la sameeyay.
8. Go'aanka Guddiga waa go'aanno sababeysan ka dib marka dhinacda doodu u dhaxeeyso la dhageesto ayna soo bandhigaan caddeymahooda ama la dhageysto khabiir waana in Guddigu uu gaaraa go'aanka dhinacyada oo ka maqan goobta si waafaqsan heshiiskan.

9. Guddiga wuxuu soo saarayaan hal warbixin oo ka tarjumaysa aragtidiisa
10. Si waafaqsan Qodobbada heshiiskan, Guddigu waa inuu raacaa Shuruucda xiriirka la leh si waafaqsan Lifaafa heshiiskan warbixinnada Guddiga wuxuu soo saarayaa ka dib marku la-tashado dhinacyada is-khilaafsan.
11. Haddii Guddiga ay ka codsadaan labada dhinac ee is-khilaafasani in dacwadda la hakiyo muddo aan ka badnaan karin 12 (labo iyo toban) bilood, Galka waa xirayaan marka ay siddasi ka codsato dhinaca dacwoodaha ah dibna looma codsan karo isla dacwadii in lafuro, haddii aaney dhammaan muddada lagu heshiiyey hakinta dacwadda waa in aaney ka dhalaneyn meel ka dhac xuquuqeed ee mid ka mid ah labada dhinac uu khilaafku u dhexeeyo.

Qodobka 16^{aad}

Xaqa helidda xogta

1. Guddiga wuxuu xaq u leeyahay inuu raadsado macluumaad iyo talo farsam meel kasta oo ku habboon ka dib marka la wargeliyo dhinacyada dacwadda.
2. Guddiga wuxuu xaq u leeyahay inuu raadsado macluumaad iyo talo farsamo Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan oo aan ku jirin dhinacyada is-khilaafsan.
3. Haddii Guddiga uu macluumaad ama talo-warsado Dawlad xubin ah waa in la siiyaa macluumaadka iyadoo aan lala daahin.
4. Guddiga waa inay ilaaliyaan macluumaadka qarsoodiga ah ee la siiyo mana shaacin karaan fasax la'aan cidda bixisay.
5. Guddiga wuxuu adeegsan karaa koox khubaro-cilmiyeed ama farsamo marka khilaafka dhinacyada uu leeyahay culeys.
6. Xeerarka iyo habraaca dhismaha kooxda khubarrada waxaa lagu qeexayaa lifaafa dulucda dib-u-eegista.
7. Guddigu wuxuu macluumaad ka raadin karaa meel kasta oo ay khuseyso si aragtida khubarada uga mid noqoto gaaridda runta.

Qodobka 17^{aad}

Sir ahaanshaha Xogaha Guddiga

1. Falanqaynta Guddiga ee go'aanka ka horeysa waa mid sir ah.
2. Guddiga waa in dhinacyada is-khilaafsan ay ula macaamileen si sir ah ama waxay u diri karaan Dawlad kale ee aan kamid ahayn dhinacyada.
3. Dawladaha is-khilaafsan waxay soo bandhigi karaan caddeymaha iyo dooda ay ka qabaan dhinaca kale si waafaqsan heshiiskan.

4. Go'aanka Guddiga wuxuu gaarayaa marka ay soo dhamaato caddeymaha dhinacyada iyo dooda u dhexeysa waana in go'aanku soo baxaa ayagoo maqan.
5. Guddiga waa in aanay sheegin fikradaha lagu muujiyey warbixinta iyo sida ay kala ahaayeen.

Qodobka 18^{aad}

Warbixinta Guddiga

1. Guddiga waa inuu tixgeliyaa doodaha ay dhinacyada soo jeediyaan waana in lagu xusaa go'aanka Guddiga.
2. Dhinacyada muranku ka dhexeeyo waa inay faallooyinkooda ku soo gudbiyaan warbixinta qabyada ah ee Guddiga.
3. Faallooyinka Dhinacyada uu khikaafka u dhexeeyo ee lagu sheegay faqradda (2) ee Qodobkan waxay leeyihiin qiimo gaar ah waana in lagu sheegaa go'aanka ugu dambeeya ee Guddiga.
4. Dhinacyada is-khilaafsani waxay Guddiga ka codsan karaan inay dib-u-eegis ku sameeyaan warbixinta ku-meel-garka ah oo ay horey u soo gudbiyeen ka hor inta aan lasoo saarin go'aanka ugu dambeeya.
5. Dhinac kasta oo kamid ah dhinacyada muransan waxay xaq u leedahay in ay codsato kulan dib-u-eegis warbixinta ku-meel-gaarka ah Guddiguna waa inuu qabtaa kulanka.
6. Haddii dhinacyada aanay soo gudbin warbixinta xiliga loo cayimay, faallooyinka qoraalka ah ee Guddiga waxaa loo qaadanayaa inuu yahay warbixintii ugu dambeysay waxaana loo gudbinayaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.
7. Warbixinta ugu dambeysa ee Guddiga waa inay ku jirtaa doodihi lagu sameeyay marxaladda ku-meel-gaarka ah.

Qodobka 19^{aad}

Habraaca warbinta Guddiga

1. Si loo siiyo waqti ku filan Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxaa la tixgeliyaan warbixinnada Guddiga, waanna inaan loo dirin Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ka hor muddada dhamaadka waqtiga oo ah 20 (labaatan) maalmood.
2. Dawladaha xubnaha ka ah heshiishkan waxay diidi karaan go'aanka ka soo baxay Guddiga waana in diidmada oo Qoraal sababeysan ah loo diraa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka iyadoo la ilaalinayo habraacan:

- a) diidmada go'aannadada waa in Hay'adda Xalinta Khilaafaadka lagu horgeeyaa 10 (toban) maalmood kahor kulanka looga hadlayo isla warbixinta Guddiga ee diidmada laga qabo;
- b) Dawladda muujisay diidmada waa in ay nuqul kasiisaa Dhinaca kale muranka kala dhexeeyo iyo Guddiga;
3. Dhinacyada is-khilaafsani waxay xaq u leeyihiin in ay ka qeyb-galaan kulamada Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waana in la dhageystaa dooda ay soo gudbiyaan.
4. Marka ay Guddiga shaaciyaan natiijada dooda u dhexeysay dhinacyada waxaa ka furan Rafcaan lagu qaadan karo 60 (lixdan) maalmood gudaheed laga billaabo maalinta lagu dhawaaqo go'aanka uu saxiixay Hay'adda Xalinta Khilaafaadka. Rafcaanka waa in la ogeysiiyaa Hay'adda waqtiga uu sheegay heshiiskan. Go'aanka Guddiga waa kama-dambeys haddii aan laga qaadan Rafcaan si waafaqsan heshiiskan.
5. Nuqulka Go'aanka Guddiga oo saxiixan ayaa la siinyaa Dhinacyada muranka u dhexeeyay muddo 7 (todobo) maalmood gudaheed ah laga billaabo maalinta la shaaciyay go'aanka.
6. Dawladda Rafcaanka ka qaadatay go'aanka Guddiga waa in muudo aan ka badneyn 30 (soddon) maalin loogu gudbiyaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.

Qodobka 20^{aad}

Golaha Rafcaanka

1. Golaha Rafcaanka waxaa dhisaya Hay'adda Xalinta Khilaafaadka. Golaha Rafcaanka waxay dhageeysanayaan Rafcaanka laga sooqaato Guddiga Dhexdhexaadiyaasha.
2. Golaha Rafcaanka wuxuu ka kooban yahay 7 qof, Seddax 3 kamid ah waxay u adeegi doontaa kiis kasat.
3. Dadka u adeega Golaha Rafcaanka ayada ayaa kazoo saareysa habraaca.
4. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ayaa magcaabeyba xubnaha Golaha Rafcaanka oo yeelanaya muddo xileed 4 sano ah, dhammaadka muddo xileedka dib waa loo magcaabikaraa xubnaha, haddii xubin labedelo muddo xileedka waxaa dhameestiraya xubinta kale ee lagu beddelay.
5. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay magcaabeysaa xubinta kabannaanaata muddo 2 bilood ah gudohood laga billaabo maalinta ay bannaanaato booska.
6. Haddii Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ku guuldarreysato magcaabidda booska xubinta muddo 2 bilood ah, Guddoomiyaha Hay'adda Xalinta Khilaafaadka

ayaa kala tashanaya Xog-hayntawaana in uu soomagcaabaa muddo aan kabadney hal bil gudaheed

7. Xubnaha Golaha Rafcaanka wuxuu ka kooban yahay shakhsiyaad leh khibrad xagga sharciga, ganacsiga caalamiga ah, waxayna soo bandhigayaan khibrad sharciyeed, ganacsiga caalamiga ah iyo ujeeddooyinka arrimaha heshiiska guud ahaan.
8. Xubnaha Xubnaha Golaha Rafcaanka waa in aaney la xariirin Dawlad waa inuu si buuxda u matalaan xubinimad Heshiiska Aagga Ganacsiga Xorta ah ee Qaaradda Afrika dhammaan xubnaheeda la heli karo waqti kasta kama qaybqaadanayaan tixgelinta wixii khilaaf ah ee abuuri kara khilaaf toos ah ama mid aan toos ahayn oo dano laga leeyahay.

Qodobka 21^{aad}

Rafcaannada

1. Go'aannada Guddiga dhexdhexaadinta waxaa Rafcaan ka qaandan kara dhinacyada is-khilaafsan. Dhinaca saddexaad waxaa ay qaadan karaan Rafcaan xaaladaha ay jirto dan weyn waana in la ogeysiiyaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka si waafaqsan faqrada (2) ee Qodobka 13^{aad} ee heshiiskan
2. Sida caadiga ah, dhageysiga dacwad kama badnaa karto 60 (lixdan) maalmood laga bilaabo taariikhda la qabtay codsiga go'aankiisa Rafcaanka, si waafaqsan faqradda (9) (d) ee Qodobka 7^{aad} ee heshiiskan, haddii ay u aragto inaysan bixin Karin waa in lagu soo wargaliyo muddo 60 (lixdan) maalmood gudahood ah, waxay ku ogeysiinayaan Hay'adda Xalinta Khilaafadka qoraal sababeysan guud ahaan Dacwad qaadista madhaafi karto 90 (sagaashan) maalmood.
3. Rafcaanku wuxuu ku koobnaanayaa arrimaha sharciga ee lagu soo sheegay go'aanka guddiga iyo tarjumaadaha sharciyeed oo ay diyaariyeen Guddiga.
4. Golaha Rafcaanka waa in la siiyaa maamul ku habboon iyo sharci taageero hadba ayadoo la fiirinayo baahida jirta.
5. Kharashaadka dadka ku shaqeeya Golaha Rafcaanka oo ay ku jiraan safarka iyo Kaalmada raashinka, waxaa laga bixinayaa miisaaniyadda Aagga Dhaqaalaha Gaarka ah ee Afrika iyadoo la raacayo Xeer-hoosaadka maaliyadeed iyo Shuruucda midowga Afrika.

Qodobka 22^{aad}

Habraaca Rafcaan qaataha

1. Habraaca qaadashada Rafcaanka waxaa dejinaya Golaha Rafcaanka iyadoo lala tashanayo Guddoomiyaha Hay'adda Xalinta Khilaafaadka oo la hadlaya Dawlad kasta ee xubin ka ah heshiiskan.
2. Habraaca Guddiga waa sir ah.
3. Habraaca Rafcaanka sida ku xusan Qodobkaan kama badnaan karo 90 (sagaashan) maalmood.
4. Go'aanada Golaha waa in la gaaraa iyadoo la jaan-qaadin Dhinacyada is-khilaafsani iyo macluumaadka laga dhageystay dhinacyada.
5. Waa in aan lamuujiin Dadka ka dhiibtay aragtida lagu dhisay warbixinta Golaha Rafcaanka.
6. Go'aanka Golaha Rafcaannada waa inay ka hadasho arin kasta oo lagu soo qaaday kulanka si waafaqsan faqrada (3) qodobka 21^{aad} ee heshiiskan inta lagu guda jiro Rafcaan.
7. Golaha Rafcaannada waxay taageeri kartaa, wax ka beddeli kartaa ama kala beddeli kartaa natiijooyinka sharciga iyo gunaanadka Golaha.
8. Golaha Rafcaannada waxay soo saari kartaa hal warbixin oo ka tarjumaysa aragtida aqlabiyadda xubnaheeda.
9. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay qaadanayaa Warbixinta Golaha Rafcaannada iyo Shuruud la'aan ay ogoolaadeen dhinacyadu in la gaarsiiyaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ansixintii Golaha Rafcaanka (AB) muddo soddon (30) maalmood gudahooda ka dib ku wareejinta Dawladda xubinta ah heshiiskan.

Qodobka 23^{aad}

Guddiga iyo Hay'adda Rafcaanka

1. Haddii Guddiga Dhexdhexaadinta ama ay ku soo gaba-gabeeyaan in ha habraac la waafajiyo Heshiiskan, wuxuu ku talinayaa guddiga in Dawlad kasta ay keento halbeega ku habboon heshiiska. Waxaa intaa wehliya Guddiga ama Golaha waxay soo jeedin karaan hannaanka kor-joogteynta fulinta talooyinka iyo go'aannad Dawladda xubinta ka ah si waafaqsan Qodobka 24^{aad} ee heshiiskan, waana inay u hoggaansamaan awaamiirta iyo go'aannada Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.

Qodobka 24^{aad}

Habka Ilaalinta fulinta shuruucda iyo talada Hay'adda Xalinta Khilaafaadka

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waa inay u hoggaansamaan go'aannada kasoo baxa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.
2. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waa inay wargelisaa Dawlaadda xubinta ah ay khuseyso in ay ixtiraamto fuliso go'aannada ka soobaxa Hay'adda si waafaqsan heshiiskan.
3. Haddii Dawladda xubinta ah ay u aragto in aaney suurta-gal ahayn in loo hoggaansamo lana fuliyo go'aanka kasoo baxay Hay'adda waa in la siiyaa waqti ku filan si waafaqsan habraaca soo-socda:
 - a) Dhinacyada is-khilaafsan waxaa la siinayaa muddo go'aan ay kusoo gudbin karaan soo-jeedinta cabashada lidka ku ah go'aanka Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.
 - b) Mudada dhinacyada is-khilaafsan ay ku keeni karaan cabashada waa 45 (afantan iyo shan) maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda uu soo baxay go'aanka
 - c) Maqnaashaha heshiis la isla ogol yahay go'aanka Hay'adda waxaa kafuran dhexdhexaadin mudadeedu tahay 90 (sagaashan) maalmood laga billaabo maalinta go'aanka la shaaciyay. Go'aanka Hay'adda waxay dhaqan-gelaaysaa 15 (shan iyo toban) maalmood ka dib maalinta la shaaciyay, wuxuuna noqon karaa waqtiga mid gaaban ama mid dheer, waxayna ku xiran tahay duruufaha gaarka ah.
4. Haddii dhinacyada aaney ku heshiin dhexdhexaadinta muddo 10 (toban) maalmood waxaa loo gudbinayaa Xoghaynta iyadoo lala tashanayo Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waana in fuliyaa go'aanka 10 ((toban) maalmood ka dib tashiga.
5. Xoghaynta waa inay wargelisaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka Xaaladaha fullintta go'aannada si waafaqsan heshiiskan.
6. Si waafaqsan faqrada (7) ee Qodobka 15^{aad} ama faqrada (2) ee Qodobka 21^{aad} ee heshiiskan muddada dhismaha Golaha Rafcaanka ee Hay'adda Xalinta Khilaafaadka kama badnaan karto 15 (shan iyo toban) bilood haddii dhinacyada aysan ku heshiin wax ka duwan mudadan. Halka Golaha Rafcaannada ama Guddiga dhexdhexaadinta ayaa kordhin kara muddo 15 (shan iyo toban) bilood gudahood; waxaa shardi ah in haddii dhinacyada is-khilaafsan ay isku

waafaqaan in ay jiraan duruufo gaar ah kama badnaan karto 18 (siddeed iyo toban) bilood

7. Si loo dhaqan-geliyo go'aannada, la isku afgaran waayo waxaa lagu go'aaminayaa iyadoo loo tixraacayo nidaamyada Xalinta khilaafaadka, oo ay ku jiraan. Guddiga waxay warbixinta soo bandhigeysaa 90 (sagaashan) maalmood ka dib taariikhda lasoo saaray warbixinta waqtiga xaddidan, waana in lagu wargeliyaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka si qoraal ah, sababaha dib-udhigista oo ay wehliso qiyaasta muddada ay ku gudbinayaan warbixintooda.
8. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waa inay isha ku haysaa hirgelinta go'aannada. Dawladaha is-khilaafsan waa inay shaaciyaan hirgelinta go'aannada ama Hay'adda ayaa ka soo saaraya war ku aaddan fulinta muddo 6 (lix) bilood kadib taariikhda lasoo saaray go'aanka si waafaqsan faqradda (3) ee Qodobkan, waana inuu ku jiraa ajandaha Hay'adda inta laga gaarayo xalka.
9. Dawladda xubinta ee qabta cabashada waa inay gudbisaa 10 (toban) maalin ka hor kulanka Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waana in warbixinta cabashada ay ka koobnaataa:
 - a) heerka ay gaarsiisan tahay fulinta go'aanka iyo talo bixinno;
 - b) in warbixinta lagu caddeeyo haddii ay jiraan caqabado ka-hor-imaanaya fulinta;
 - c) in warbixinta lagu caddeeyo muddada uu ku yaryahay dhinaca "Dawladda" una baahan tahay muddo si ay u hirgeliso go'aanka.

Qodobka 25^{aad}

Magdhawga iyo waajibaadka kale ee Dhinacyada

1. Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan waxaa waajib ku ah inay hirgeliyaan go'aannada ka soo baxa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka iyo waajibaadyada ka joogsiga ama waajib kale ee la saaray Dawladda xubinta ah. Dawladda xubinta ah waa inay caddeysaa sababaha maan-galka ah ee keentay dib-u-dhac kasta ee Dawladdu dib-ugadhigay fulinta go'aanka si waafaqsan heshiiskan.
2. hakinta ama waajibaadka kale ee ku-meel-gaarka ah waa ku-meel-gaar inta ay la jaa-qaadayaan heshiiska ama wixii kale ee la go'aamiyay jebinta ayaa la saarayaa ama in Dawladda xubinta ah ama ay sababtay u hogaansanaan la'aan, ama in wax la isla wadaago xal raali ah ayaa laga gaarayaa.
3. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay amri kartaa magdhaw haddii ay dhacdo in go'aannada ka soo baxay Hay'adda ay fulin weydo Dawlad xubin ka ah heshiiskan muddada loogu asteeyay.

4. Dawladda Xubinta ah ee dhinaca ka ah khilaafka waxay geli kartaa wada-xaajood haddii ay ku guul darreysato fulinta go'aannda Hay'adda Xallinta Khilaafaadka ee muddada loo asteeyay si waafaqsan faqradda (3) Qodobka 24aad ee heshiiskan. Haddii ay aqbasho codsiga Dawladda xubinta ah ee dhinaca ka ah heshiiskan waxaa la siinayaa magdhaw. Haddii aan magdhow lagu qanci karo lagu heshiin muddo 20 maalmood gudahood ah Dawladda wadata cabashada waxay codsan kartaa oggolaansho ku socota Hay'adda Xalinta Khilaafaadka una joojiso arjiga loo diro Dawladda xubinta ah si ay u tanaasusho ama waajibaadka kale ee hoos yimaada heshiiska.
5. Magdhawga ama waajibaadka kale ee la saarayo Dawladda xubinta ah waxaa lagu nidaaminayaa habraaca soo socda:
 - a) Mabda'a guud ee ah in dhinaca cabtaha ay tahay in marka hore la la hakiyo xadgudubka uu ka keenay cabashada.
 - b) Haddii xubintaasi u arakto inaysan waxtar u lahayn joojiso tanaasul ama waajibaadka kale waxay isku dayi kartaa inay joojiso waajibaadka kale waaxaha kale ee hoos yimaada heshiiska.
 - c) Haddii xubintaasi u aragto inaysan waxtar u lahayn joojiso tanaasul ama waajibaadka kale waxay isku dayi kartaa duruufaha jira mid khatar ah, wuxuu isku dayi karaa in la hakiyo ama waajibaadka kale ku xusan heshiiska.
 - d) Haddii dhinaca kale ee xubin ka ah khilaafka uu go'aansado inuu codsado oggolaansho joojinta waajibaadka kale ee lagu sheegay tirsiyada (b) ama (c) ee faqradan (5) ee qodobkan, waa inay xubinta ku caddeysaa sababaha codsiga ee Hay'adda Xalinta Khilaafaadka.
6. Marka lagu dabaqayo mabaadi'da kor ku xusan Dawladaha dhinaca ka ah heshiiskan waa in tixgelin loo siiyaa sida soo socota:
 - a) Ganacsiga qaybta ay hoos yimaadaan Guddiga ama Rafcaan qaadashada uu helay xadgudub ama nusqaan kale ama naafo ah oo ahamiyada ganacsiga u leh; iyo
 - b) Qaybaha waaweyn ee burburka dhaqaalaha iyo daciifnimada ee ka dhalata cawaaqibka dhaqaale.
7. Heerka waajibaadka kale ay oggolaatay Hay'adda Xalinta Khilaafaadka waxay u dhigantaa heerka dhibaataada dhaqaale ee xubinta geeysatay.
8. Si waafaqsan faqradda (4) ee Qodobkan, ay Hay'adda Xalinta Khilaafaadka, waxay bixineysaa rukhsad ka-dhaafid waajibaadka 30 (sodon) maalmood gudahood laga

bilaabo taariikhda la soo codsaday marka laga reebo in Hey'addu ay go'aan satay inay ku raacdo go'aannada diidmada. haddii dhinaca uu codsado in la hakiyo waajibaadka kale ee ku xusan faqradda (5) (b) ama (c) ee Qodobkan waa in loo gudbiyaa dhexdhexaadiye ay soo magcaawdaan dhinacyada ama waxaa magacaabaya guddoomiyaha Hay'adda Xalinta Khilaafaadka muudo 60 (lixdan) maalin gudaheed laga billaabo taariikhda la magcaabay dhexdhexaadiyayaasha, ka tanaasulidda ama waajibaadyada kale looma hakinayo muddada ay socoto dhexdhexaadinta.

9. Dhexdhexaadiyaha ku xusan faqradda (7) ee Qodobkan, malaha awood kale oo ay wax ku xalin karaan laakiin waxay go'aan ka gaari karaan xal dhexdhexaadnimo si waafaqsan heshiiskan iyo mabaadi'da iyo habraacyadu ay tahay in la raaco, dhinaca cabtaha waxay ku dabaqayaan si waafaqsan faqradda (5) ee Qodobkan. Dhinacyada khilaafku ka dhexeeyo waa inay oglaadaan go'aanka kama dambeysta ah ee dhexdhexaadiyayaasha waana in go'aanka laga diiwaan-geliyaa Hay'adda Xalinta Khilaafaadka lana siiyaa rukhsad lagu joojinayo waajibaadyo kale oo codsigu waafaqsan yahay go'aanka dhexdhexaadiyaha marka laga reebo codsiga aaney aqbalin Hay'adda.

Qodobka 26^{aad}

Lacagta Qarashaadka

1. Hay'adda Xalinta Khilaafaadka ayaa go'aamineysa gunnada iyo Qarashaadka Garsoorayaasha, Garqaadayaasha iyo khabiirada si waafaqsan Xeer-hoosaadarka maaliyadeed iyo Shuruucda Midowga Afrika.
2. Qarashaadka safarrada iyo Hoyga ee gudiyada, garqaadayaasha iyo khabiirada, waxaa ku qaadanayaa dhinacyada khilaafka u dhexeeyo ama xeer ay go'aamisay Golaha Xalinta Khilaafaadka.
3. Dhinacyada khilaafka u dhexeeyo ayaa bixinaya dhammaan qarashaadka kale ee hawsha sida ay go'aamisay Golaha Xalinta Khilaafaadka.
4. Dhinacyada khilaafka u dhexeeyo waa in ay bixiyaan saamiga uga soo-aada qarashaadka ku baxaya xoghaynta ama Golaha Rafcaanka.

Qodobka 27^{aad}

Dhexdhexaadiyayaal

1. Dhinacyada is-khilaafsan waxay qabsan karaan dhexdhexaadiyayaal heshiis ay ku yihiin iyadoo la raacayo hab ay raali kawadaa yihiin.

2. Dhinacyada is-khilaafsan ee dacwadoodu galeen dhexdhexaadiyayaal lama hor geyn karo isla dacwadda Golaha Xalinta Khilaafaadka.
3. Heshiiska ay dhinacyadu ku gaareen dhexdhexaadinta waa in lala socodsiiyaa Golaha Xalinta Khilaafaadka.
4. Dhinaca saddexaad waa lagu biirin karaa dhexdhexaadinta dacwadda ku socota oo keliya heshiiska qaybaha dacwadaha u kala gar-qaadidda.
5. Dhinacyada u kala gar-qaadaya Dawladaha is-khilaafsan waa la abaal-marinaaya, waana in lala socodsiiyaa Golaha Xalinta Khilaafaadka si loo dhaqan-galiyo.
6. Haddii ay dhacdo in Dawlad xubin ka ah heshiiskan loo diido inay iskaashi la yeelato Dawlad kale ee xubin ah, Cabasho ayey u gudbin kartaa Golaha Xalinta Khilaafaadka si go'aan looga gaaro.
7. Abaalmarinta dhexdhexaadiyayasha waxaa lagu dhaqan-gelinayaa si waafaqsan Qodobada 24^{aad} iyo 25^{aad} ee heshiiskan.

Qodobka 28^{aad}

Iskaashiga farsamo

1. Haddii dhinacyada is-khilaafsani ay ka codsadaan Dawlad xubin ka ah heshiiskan ama Xoghaynta waa la siin karaa tallo-sharci ee dheeraad ah iyo hannaanka xalinta khilaafka si loo suura-geliyo in dhinacyada ay gaaraan heshiis.
2. Xoghayntu waxay abaabuli kartaa koorsooyin tababar gaar ah oo loogu tallogalay dadka hannaanka Xalinta khilaafaadka si loo suura galiyo in Dawladda xubinta ah ay horumariyaan awooda khubarada Xalinta Khilaafaadka.

Qodobka 29^{aad}

Waajibaadka Xoghaynta

1. Xoghaynta waxaa saaran mas'uuliyadda caawinta Guddiyada, gaar ahaan sharciga, taariikhda iyo dhinacyada hab-sami u socodka hawlaha farsamo.
2. Xoghaynta waa inay fududayso xeerarka Guddiyada si waafaqsan heshiiskan.
3. Si loo fuliyo hawlaha ku xusan Qodobka 28^{aad} ee heshiiskan, Xoghayntu waa inay ka faa'iideysataa dadka waaya-aragga u ah sharciga ganacsiga caalamiga ah si loo caawiyo Guddiyada.
4. Xoghayntu waxay qabataa shaqooyinka kale iyo waajibaad kale ee suura-galka ah si waafaqsan heshiiska iyo habraacuadiisa.

5. Xoghaynta waxay mas'uul ka tahay dhammaan ogeysiisyada Dawladaha xubnaha ka ah heshiiskan, Golaha Xalinta Khilaafaadka iyo Guddiyada kale.

Qodobka 30^{aad}
Fasiraadda Shirciga

Qodobka heshiiskan waxaa fasiraya Guddiga dhex-dheexaadinta iyo Golaha Rafcaannada waana inay ku fasiraan ayagoo raacaya qodobada xeer-dhaqameedka ee sharciga guud ee caalamiga ah oo a kamid tahay heshiiska caalamiga ee Viena 1969^{kii}.

Qodobka 31^{aad}
Habraaca wax-ka-bedelidda Heshiiska

Wax-ka-badelka heshiiskan waxa looga bedeli karaa si waafaqsan Qodobka 29^{aad} ee heshiiskan.

Heshiiskan waxaa marag ka ah saxiixay oo shaabadeeyay annaga oo ah Madaxda Midowga Afrika iyo wakiillo matalaya Dawladaha xubnaha ka ah Ururka Midowga Afrika, heshiiskan oo ah qoraalka asal ah oo isku mid ah kuna qoran afafka Carabiga, Ingiriiska, Faransiiska iyo Boortaqiiska.

Waxa lagu saxeexay Kigali, Rwanda maanta oo ah 21^{ka} Maarso sanadka 2018.